

**MOKESTINIŲ GINČŲ KOMISIJA PRIE
LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS**

**SPRENDIMAS
DĖL A. R. 2015-12-16 SKUNDO**

2016 m. vasario 26 d. Nr. S- 41 (7-303/2015)

Vilnius

Mokestinių ginčų komisija prie
Lietuvos Respublikos Vyriausybės,
susidedanti iš:

komisijos pirmininkės
komisijos narių

Editos Veršėlienės
Lauros Milašiūtės – pranešėja
Rasos Stravinskaitės
Andriaus Veniaus
Linos Vosylienės
Jūratei Dalmantaitei

sekretoriaujant
dalyvaujant
mokesčių mokėtojui
mokesčių administratoriaus atstovui

A. R.
T. K.

2016 m. vasario 2 d. posėdyje išnagrinėjusi A. R. (toliau – Pareiškėjas) 2015 m. gruodžio 16 d. skundą dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Inspekcija) 2015 m. lapkričio 20 d. sprendimo Nr. 68-199, n u s t a t è :

Inspekcija 2015-11-20 sprendimu Nr. 68-199 patvirtino Šiaulių apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos (toliau – Šiaulių AVMI) 2015-08-21 sprendimo Nr. (44.2) FR0682-556 dėl 2015-06-17 patikrinimo akto Nr. FR0680-448 (toliau – Patikrinimo aktas) tvirtinimo nurodymus Pareiškėjui sumokėti į valstybės biudžetą 20 373,32 Eur gyventojų pajamų mokestį (toliau – GPM), 11 757,82 Eur GPM delspinigius, 2 037 Eur GPM baudą (10 proc.), 2 566,32 Eur privalomojo sveikatos draudimo įmokas (toliau – PSDĮ), 1 478,97 Eur PSDĮ delspinigius ir 256 Eur PSDĮ baudą (10 proc.).

Sprendime nurodoma, jog Šiaulių AVMI atliko pakartotinį Pareiškėjo 2007-01-01–2011-12-31 laikotarpio GPM ir PSDĮ už 2009 metus apskaičiavimo bei sumokėjimo teisingumo patikrinimą, kurio metu nustatė, kad faktinės Pareiškėjo šeimos išlaidos 2008–2011 m. laikotarpiu 648 395,38 Lt viršijo gautas pajamas. Vietos mokesčių administratorius, vadovaudamasis Civilinio kodekso 3.87, 3.88 ir 3.109 straipsnių nuostatomis, reglamentuojančiomis sutuoktinių įgyto turto ir gautų pajamų teisinį režimą, Pareiškėjo ir jo sutuoktinės gautas 648 395,38 Lt pajamas iš mokesčių administratoriui nežinomų šaltinių

padalino lygiomis dalimis, t. y. po 324 197,69 Lt, ir jas apmokestino 2002-07-02 Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 (toliau – GPMĮ) nustatyta tvarka.

Sprendime nurodoma, jog mokesčio patikrinimo metu nustatytas Pareiškėjo šeimos turėtas piniginių lėšų likutis banke ir ne banke tikrinamojo laikotarpio pradžioje (2007-01-01). Mokesčių administratorius, vertindamas Pareiškėjo šeimos patirtas išlaidas, vadovavosi Lietuvos statistikos departamento internetiniame puslapyje skelbtų vidutinių vartojimo išlaidų vienam ūkio nariui per mėnesį duomenimis. Vartojimo išlaidoms apskaičiuoti buvo taikomas mišrus metodas (duomenys pateikti Patikrinimo akto 3 priede): įmokos už dujas, elektrą, šildymą, karštą vandenį, šaltą vandenį bei nuotekų tvarkymą vertintos pagal įmonių pateiktus duomenis apie faktiškai sumokėtas įmokas, o kitos išlaidos pragyvenimui – pagal statistinius duomenis, išminusuojant išlaidas nepilnamečiam vaikui už alkoholį ir tabaką. Transportui tenkančios išlaidos už 2007–2009 metus skaičiuotos, naudojant statistines transporto išlaidas, o už 2010 ir 2011 metus – pagal Pareiškėjo šeimos automobilio nuvažiuotus kilometrus, remiantis asociacijos „Transeksa“ teikiamais duomenimis. Statistinės Pareiškėjo šeimos išlaidos skaičiuotos, atsižvelgiant į aukščiau minėtus faktus, naudojant „Didieji miestai“ duomenis, nes Pareiškėjo šeimos gyvenamoji vieta yra Šiaulių miestas.

Dėl Pareiškėjo šeimos piniginių lėšų likučio tikrinamojo laikotarpio pradžioje (2007-01-01)

Nurodoma, jog mokesčių administratorius, įvertinęs Pareiškėjo ir jo sutuoktinės pateiktą informaciją iš Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau vadinama –VSDFV) apie valstybinį socialinį draudimą už laikotarpį nuo 1994-01-01 iki 2002-12-31, nustatė, kad Pareiškėjas 1999 m. pabaigoje galėjo sutaupyti 49 518 Lt, 2002 m. pabaigoje – 27 439 Lt, iš viso – 76 957 Lt (duomenys pateikti Patikrinimo akto 4 priede). Pareiškėjo sutuoktinė 1999 m. pabaigoje galėjo sutaupyti 7 669 Lt, 2002 m. pabaigoje – 23 731 Lt, iš viso – 31 400 Lt (duomenys pateikti Patikrinimo akto 5 priede).

Mokesčio patikrinimo metu, įvertinus gyventojų (šeimos) turto ir pajamų deklaracijas (FR0001), nustatyta, jog Pareiškėjas yra pateikęs gyventojų (šeimos) turto ir pajamų deklaracijas (FR0001) už 2000, 2001 ir 2002 metus, Pareiškėjo sutuoktinė – už 2000 metus, bet piniginių lėšų, turėtų ne banko sąskaitose, nedeklaravo. Vienkartinės gyventojų (šeimos) 2003-12-31 turėto turto deklaracijos (FR0593) sutuoktiniai neteikė.

Mokesčių administratorius, įvertinęs tai, jog pateiktose turto ir pajamų deklaracijose (FR0001) sutuoktiniai nedeklaravo piniginių lėšų ne banko sąskaitose, neteikė vienkartinės gyventojų (šeimos) 2003-12-31 turėto turto deklaracijos, tačiau pagal pateiktus VSDFV dokumentų išrašus abu dirbo, nuolat gaudavo pajamų, pripažino, kad sutuoktiniai 2003-12-31 galėjo turėti po 50 000 Lt.

Nustatant, kokias pinigines lėšas sutuoktiniai galėjo turėti tikrinamojo laikotarpio pradžioje, vertintos sutuoktinių 2004–2006 metais gautos pajamos, patirtos faktinės ir vidutinės statistinės vartojimo išlaidos, kurios buvo sumažinamos, iš jų atimant išlaidas nepilnamečiam vaikui už alkoholį ir tabaką. Atlikus skaičiavimus nustatyta, kad Pareiškėjas ir sutuoktinė tikrinamo laikotarpio pradžioje, t. y. 2007-01-01 galėjo turėti 145 691,11 Lt piniginių lėšų likutį ne banke (30,80 Lt šeimos pinigų likutis banko sąskaitose 2003-12-31 + 99 969,20 Lt šeimos galimai turėtas pinigų likutis ne banke 2003-12-31 + 231 244,60 Lt gautos pajamos per 2004–2006 metus - 184 182,05 Lt išlaidos per 2004–2006 metus - 1 371,44 Lt piniginių lėšos 2006-12-31 sutuoktinių banko sąskaitose) ir 1 371,44 Lt sutuoktinių banko sąskaitose 2006-12-31 (duomenys pateikti Patikrinimo akto 6 priede).

Dėl Pareiškėjo šeimos patirtų išlaidų ir gautų pajamų 2007–2011 m. laikotarpiu

2007 metai

Pareiškėjas per 2007 metus gavo 73 507,68 Lt pajamas, kurias sudarė: iš A. R. II „P1“ pelno po apmokestinimo paimta 7 680 Lt; vartojimo kredito sutartimi AB Ūkio banko Šiaulių filialo suteiktas 20 000 Lt vartojimo kreditas; fizinių asmenų į Pareiškėjo banko sąskaitas pravestos 1 580 Lt sumos; UAB „P1“ grąžinti 13 757,90 Lt savininko įnašai; sūnaus D. R. į Pareiškėjo valiutinę banko sąskaitą pervesta 30 489,78 Lt.

Pareiškėjo sutuoktinė per 2007 metus gavo 22 878,72 Lt su darbo santykiais susijusias pajamas.

Iš viso Pareiškėjo šeima per 2007 metus gavo 96 386,40 Lt (73 507,68 Lt + 22 878,72 Lt) pajamas.

Pareiškėjas per 2007 metus patyrė 109 126,07 Lt išlaidas, kurias sudarė: sumokėtos 2 580 Lt gyvybės draudimo įmokos; AB Ūkio banko Šiaulių filialo duomenimis, Pareiškėjas pagal vartojimo kredito sutartį grąžino 4 440 Lt paskolą ir sumokėjo 957 Lt palūkanas; pervestos piniginės lėšos į fizinių asmenų sąskaitas 17 525 Lt; į UAB „P1“ kasą įnešti 39 685 Lt savininko įnašai; į R. M. (sūnaus D. R. būsimos žmonos) sąskaitą pravesta 29 265 Lt suma; informacinių bazių duomenimis, sumokėta 110 Lt baudos ir 100 Lt valstybės rinkliavos; statistinės vartojimo išlaidos.

Pareiškėjo sutuoktinė per 2007 metus patyrė 21 019,43 Lt išlaidas, kurias sudarė: nuo su darbo santykiais susijusių pajamų išskaičiuotas 5 089 Lt GPM; 686,36 Lt (3 proc.) Sodros įmokos; UAB „SEB gyvybės draudimas“ sumokėtos 650 Lt gyvybės draudimo įmokos; informacinių duomenų bazių duomenimis, sumokėta 130 Lt valstybės rinkliava; statistinės vartojimo išlaidos.

Mokestinio patikrinimo metu buvo vertintos Pareiškėjo ir jo sutuoktinės faktiškai patirtos išlaidos ir statistinės vartojimo išlaidos pagal Lietuvos statistikos departamento internetiniame puslapyje skelbtų vidutinių vartojimo išlaidų vienam ūkio nariui per mėnesį duomenis. Mokesčių administratorius, taikydamas mišrų metodą, apskaičiavo 28 928,14 Lt vartojimo išlaidas 3 asmenų šeimai: 863 Lt - 110,50 Lt (išminusuojama 04 eil. „būstas, vanduo, elektra, dujos ir kt. kuras“) x 12 mėn. x 3 asm.) + 2 228,14 Lt (mokesčiai už elektrą, dujas, vandenį) - 390 Lt (alkoholis ir tabakas), t. y. po 14 464,07 Lt kiekvienam sutuoktiniui.

Iš viso Pareiškėjo šeima per 2007 metus patyrė 130 145,50 Lt (109 126,07 Lt + 21 019,43 Lt) išlaidas.

Nurodoma, jog banko sąskaitose metų pabaigoje (2007-12-31) Pareiškėjas turėjo 62,87 Lt, jo sutuoktinė – 1 658,40 Lt, iš viso – 1 721,27 Lt. Įvertinus 2006-12-31 sutuoktinių turėtą 1 371,44 Lt piniginių lėšų likutį banko sąskaitose + 145 691,11 Lt piniginių lėšų likutį 2006-12-31 ne banke + 96 386,40 Lt per 2007 metus gautas pajamas - 130 145,50 Lt patirtas išlaidas - 1 721,27 Lt pinigų likutį banko sąskaitose 2007-12-31, nustatytas 2007-12-31 šeimos piniginių lėšų likutis ne banke 111 582,18 Lt ir 1 721,27 Lt pinigų likutis šeimos banko sąskaitose (duomenys pateikti Patikrinimo akto 6 priede).

2008 metai

Pareiškėjas per 2008 metus gavo 41 566,27 Lt pajamas, kurias sudarė: pagal trečiųjų asmenų pateiktus ir gyventojų metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje GPM305 už 2008 metus deklaruotus duomenis gautos 7 680 Lt neribotos civilinės atsakomybės dalyvio pajamos iš pelno po apmokestinimo; į Pareiškėjo atidarytas banko sąskaitas kitų fizinių asmenų pravesta 23 783 Lt suma; iš UAB „P1“ grąžinti 103,27 Lt savininko įnašai bei grąžinta 10 000 Lt paskola. Kitų fizinių asmenų į Pareiškėjo sąskaitas pervesta 8 600 Lt (4 000 Lt + 4 600 Lt) suma vertinama kaip Pareiškėjo gautos kitos pajamos ir yra GPM objektas.

Pareiškėjo sutuoktinė per 2008 metus gavo 24 813,24 Lt pajamas, kurias sudarė: 22 089,67 Lt su darbo santykiais susijusios pajamos ir 1 766,26 Lt ligos pašalpa; 157,31 Lt banko palūkanos už piniginių lėšų laikymą banko sąskaitose; iš Socialinės rūpybos Šiaulių skyriaus gauta 572 Lt pašalpa netekus darbo; 228 Lt grąžintas GPM po metinės pajamų mokesčio deklaracijos (GPM305) už 2007 metus pateikimo.

Iš viso šeima per 2008 metus gavo 66 379,51 Lt (41 566,27 Lt + 24 813,24 Lt) pajamas.

Pareiškėjas per 2008 metus patyrė 330 925,58 Lt išlaidas, kurias sudarė: į sūnaus D. R. banko sąskaitą praveisti 4 300 Lt; pagal AB Ūkio banko Šiaulių filialo vartojimo kredito sutartį grąžinta 6 660 Lt vartojamoji paskola ir sumokėtos 1 008,82 Lt palūkanos; trečiųjų asmenų pateiktais duomenimis, sumokėtos 2 580 Lt gyvybės draudimo įmokos; informacinių duomenų bazių duomenimis, sumokėtas 492 Lt GPM nuo gyventojų B klasės pajamų, 11,02 Lt GPM delspinigiai; 200 Lt baudos; iš banko sąskaitos fiziniams asmenims į jų vardu atidarytas banko sąskaitas, kaip sąskaitos papildymas, praveisti 39 938,23 Lt; į IĮ „P1“ kasą įnešti 50 900 Lt savininko įnašai; UAB „P1“ suteikta paskolų už 210 000 Lt; statistinės vartojimo išlaidos.

Pareiškėjo sutuoktinė per 2008 metus patyrė 20 256,20 Lt išlaidas, kurias sudarė: trečiųjų asmenų pateiktais duomenimis nuo su darbo santykiais susijusių pajamų išskaičiuotas 4 758 Lt GPM ir 662,69 Lt (3 proc.) Sodros įmokos; statistinės vartojimo išlaidos.

Mokestinio patikrinimo metu, kaip ir už ankstesnius metus, šeimos vartojimo išlaidoms apskaičiuoti taikytas mišrus metodas: įmokos už dujas, elektrą, šildymą, karštą vandenį, šaltą vandenį bei nuotekų tvarkymą vertintos pagal įmonių pateiktus duomenis apie faktiškai sumokėtas įmokas, o kitos išlaidos pragyvenimui – pagal statistinius duomenis, išminusuojant išlaidas nepilnamečiam vaikui už alkoholį ir tabaką. Tokiu būdu apskaičiuotos 29 671,01 Lt vartojimo išlaidos 3 asmenų šeimai: 893,30 Lt - 127 Lt (išminusuojama 04 eil. „būstas, vanduo, elektra, dujos ir kt. kuras“) x 12 mėn. x 3 asm.) + 2 511,41 Lt (mokesčiai už elektrą, dujas, vandenį) - 427,20 Lt (alkoholis ir tabakas), arba po 14 835,51 Lt kiekvienam sutuoktiniui.

Iš viso šeima per 2008 metus patyrė 351 181,78 Lt (330 925,58 Lt + 202 56,20 Lt) išlaidas.

Nurodoma, jog banko sąskaitose metų pabaigoje (2008-12-31) Pareiškėjas turėjo 78,23 Lt, Pareiškėjo sutuoktinė – 2715,52 Lt, iš viso – 2 793,75 Lt. Įvertinus 2008-01-01 Pareiškėjo šeimos turėtą 1 721,27 Lt piniginių lėšų likutį banko sąskaitose + 111 582,18 Lt piniginių lėšų likutį 2007-12-31 ne banke + 66 379,51 Lt per 2008 metus gautas pajamas - 351 181,78 Lt patirtas išlaidas - 2 793,75 Lt piniginių lėšų likutį banko sąskaitose 2008-12-31, nustatyta, kad 2008 metais šeimos patirtos išlaidos viršijo gautas pajamas 174 292,57 Lt.

2009 metai

Pareiškėjas per 2009 metus gavo 81 738 Lt pajamas, kurias sudarė: trečiųjų asmenų pateiktais duomenimis iš UAB „P1“ gautos 11 008 Lt su darbo santykiais susijusios pajamos; kredito įstaigų pateiktų sąskaitų išrašų duomenimis į Pareiškėjo banko sąskaitas kiti fiziniai asmenys pravedė 48 730 Lt; UAB „P1“ Pareiškėjui grąžino 22 000 Lt. Kitų fizinių asmenų per banką pervestos 48 730 Lt piniginių lėšos į Pareiškėjo asmeninę sąskaitą yra laikomos GPM objektu.

Pareiškėjo sutuoktinė per 2009 metus gavo 16 651,92 Lt pajamas, kurias sudarė: trečiųjų asmenų pateiktais duomenimis 13 407,72 Lt su darbo santykiais susijusios pajamos; pagal banko sąskaitų išrašų duomenis į sutuoktinės vardu atidarytą banko sąskaitą praveista 572 Lt; Šiaulių socialinės rūpybos skyriaus pašalpa, netekus darbo, 2 187,10 Lt; Darbo biržos

išmokos – 393,10 Lt; po metinės pajamų mokesčio deklaracijos (GPM305) už 2008 metus pateikimo grąžintas 92 Lt GPM.

Iš viso šeima per 2009 metus gavo 98 389,92 Lt (81 738 Lt + 16 651,92 Lt) pajamas.

Pareiškėjas per 2009 metus patyrė 290 365,75 Lt išlaidas: trečiųjų asmenų pateiktais duomenimis, nuo su darbo santykiais susijusių pajamų išskaičiuotas 1 200 Lt GPM; 330,24 Lt (3 proc.) Sodros ir 660,48 Lt (6 proc.) PSDĮ; patirtos 2 580 Lt gyvybės draudimo išlaidos; pagal vartojimo kredito sutartį AB Ūkio banko Šiaulių filialui grąžinta 6 660 Lt vartojimo paskola ir sumokėtos 467,33 Lt palūkanos už sąskaitos aptarnavimą; iš banko sąskaitos į UAB „P1“ banko sąskaitą, nurodant kaip sąskaitos papildymą, pervesta 39 450 Lt; fiziniams asmenims pervesta 13 016 Lt; informacinėse bazėse turimais duomenimis, sumokėtos 288 Lt PSDĮ ir 500 Lt bauda; statistinės vartojimo išlaidos.

Pareiškėjo sutuoktinė per 2009 metus patyrė 16 707,39 Lt išlaidas: trečiųjų asmenų pateiktais duomenimis, nuo su darbo santykiais susijusių pajamų išskaičiuotas 1 537 Lt pajamų mokestis; sumokėtos 402,23 Lt (3 proc.) Sodros ir 804,46 Lt (6 proc.) PSDĮ; patirtos 600 Lt gyvybės draudimo išlaidos, informacinių duomenų bazių turimais duomenimis, sumokėta 150 Lt bauda; statistinės vartojimo išlaidos.

Mokesčių administratorius 3 asmenų šeimos vartojimo išlaidas apskaičiavo, taikydamas mišrų metodą: 737,30 Lt - 104,80 Lt (išminusuojama 04 eil. „būstas, vanduo, elektra, dujos ir kt. kuras“) x 12 mėn. x 3 asm.) + 4 010,20 Lt (mokesčiai už elektrą, dujas, vandenį, buto šildymą) - 352,80 Lt (alkoholis ir tabakas), 26 427,40 Lt arba po 13 213,70 Lt kiekvienam sutuoktiniui.

Iš viso Pareiškėjo šeima per 2009 metus patyrė 307 073,14 Lt (290 365,75 Lt + 16 707,39 Lt) išlaidas.

Nurodoma, jog banko sąskaitose metų pabaigoje (2009-12-31) Pareiškėjas turėjo 1,87 Lt, sutuoktinė – 1 618,74 Lt, iš viso – 1 620,61 Lt piniginių lėšų likutį. Įvertinus 2009-01-01 sutuoktinių turėtą pinigų likutį banko sąskaitose 2 793,75 Lt + 98 389,92 Lt per 2009 metus gautas pajamas - 30 7073,14 Lt patirtas išlaidas - 1 620,61 Lt piniginių lėšų likutį banko sąskaitose 2009-12-31, nustatyta, kad Pareiškėjo šeimos 2009 m. patirtos išlaidos viršijo gautas pajamas 207 510,08 Lt.

2010 metai

Pareiškėjas per 2010 metus gavo 36 115,75 Lt pajamas: trečiųjų asmenų pateiktais duomenimis, gavo 8 211,09 Lt su darbo santykiais susijusias pajamas ir 581,54 Lt ligos pašalpą; į banko sąskaitas fizinių asmenų pervestos 12 391,12 Lt piniginės lėšos; po metinės pajamų deklaracijos GPM309 už 2009 metus pateikimo grąžintas 632 Lt GPM; gautas *BIGBANK AS* filialo 5 000 Lt kreditas; UAB „P1“ grąžinta 9 300 Lt paskolos dalis. Kitų fizinių asmenų per banką pervestos 9 951,12 Lt piniginės lėšos yra laikomos kaip Pareiškėjo gautos kitos pajamos ir yra GPM objektas.

Pareiškėjo sutuoktinė per 2010 metus gavo 6 792,44 Lt pajamas, kurias sudarė: trečiųjų asmenų pateiktais duomenimis, 6 340 Lt su darbo santykiais susijusios pajamos; pagal banko sąskaitų išrašų duomenis banko priskaičiuotos 11,38 Lt palūkanos už pinigų laikymą banko sąskaitose; 52 Lt Socialinės rūpybos Šiaulių skyriaus pašalpa netekus darbo; grąžintas 389,06 Lt GPM po metinės pajamų deklaracijos GPM308 už 2009 metus pateikimo.

Iš viso šeima per 2010 metus gavo 42 908,19 Lt (36 115,75 Lt + 6 792,44 Lt) pajamas.

Pareiškėjas per 2010 metus patyrė 131 337,14 Lt išlaidas, kurias sudarė: nuo su darbo santykiais susijusių pajamų išskaičiuotas 440 Lt GPM; 246,33 Lt (3 proc.) Sodros ir 492,67 Lt (6 proc.) PSDĮ; sumokėtas 2 580 Lt gyvybės draudimas; nuo ligos pašalpos išskaičiuotas 87 Lt GPM; UAB „P1“ 2011-12-07 formoje „Juridinių asmenų duomenys apie fiziniams asmenims suteiktas, jų grąžintas, iš fizinių asmenų gautas ir jiems grąžintas paskolas“

(FR0711) 2010 ataskaitiniais metais deklaruotos Pareiškėjo per 2010 m. bendrovei suteiktos paskolos už 90 000 Lt; gražintos *BIGBANK AS* filialui 6 570,04 Lt vartojamosios paskolos su palūkanomis bei sumokėtas 100 Lt sutarties sudarymo mokestis; gražinta AB Ūkio banko Šiaulių filialo suteiktos paskolos dalis 2 240 Lt; kitiems fiziniams asmenims, kaip sąskaitos papildymas, pervesti 5 417,83 Lt; sūnui D. R. pervesta 2 670 Lt; į UAB „P1“ vardu atidarytą banko sąskaitą pervesta 7 450 Lt, kaip sąskaitos papildymas; už sąskaitų aptarnavimą sumokėtos 38,06 Lt banko palūkanos; Inspekcijos informacinių duomenų bazių duomenis, sumokėtos 1 015 Lt baudos; statistinės vartojimo išlaidos.

Pareiškėjo sutuoktinė per 2010 metus patyrė 112 336,81 Lt išlaidas, kurias sudarė: trečiųjų asmenų Inspekcijai pateiktais duomenimis, nuo su darbo santykiais susijusių pajamų išskaičiuotas 248 Lt GPM; sumokėtos 190,20 Lt (3 proc.) Sodrai, 380,40 Lt (6 proc.) PSDĮ; sumokėtos 600 Lt gyvybės draudimo įmokos; UAB „P1“ 2011-12-07 pateiktoje formoje „Juridinių asmenų duomenys apie fiziniams asmenims suteiktas, jų gražintas, iš fizinių asmenų gautas ir jiems gražintas paskolas“ (FR0711) 2010 ataskaitiniais metais deklaruotos Pareiškėjo sutuoktinės per 2010 m. bendrovei suteiktos paskolos už 99 000 Lt.

Mokestinio patikrinimo metu šeimos vartojimo išlaidoms apskaičiuoti taikytas mišrus metodas: įmokos už dujas, elektrą, šildymą, karštą vandenį, šaltą vandenį bei nuotekų tvarkymą vertinamos pagal įmonių pateiktus duomenis apie faktiškai sumokėtas įmokas, automobilio kuro išlaidos vertinamos pagal faktiškai juo nuvažiuotų kilometrų atstumą ir vidutinę kuro sunaudojimo normą, o kitos išlaidos pragyvenimui – pagal statistinius duomenis, išminusuojant transporto išlaidas, išlaidas nepilnamečiam vaikui už alkoholį ir tabaką iki pilnametystės (gim. 1992-04-07). Tokiu būdu apskaičiuotos 23 836,41 Lt vartojimo išlaidos: 700,90 Lt - 99,60 Lt (išminusuojama 04 eil. „būstas, vanduo, elektra, dujos ir kt. kuras“ - (70,30 Lt (transportas) x 7 mėn. x 3 asm.) - 112 Lt (alkoholis ir tabakas) + (700,90 Lt - 99,60 Lt - 70,30 Lt) x 5 mėn. x 2 asm. (pagal Pareiškėjo žodinį paaiškinimą dukra, 2010 metais baigusi vidurinę, išvyko į užsienį) + 3 885,41 Lt (mokesčiai už elektrą, dujas, vandenį, buto šildymą + 3 602 Lt (faktinės kuro sąnaudos) (apskaičiavimas yra išdėstytas Šiaulių AVMI sprendimo 10 psl.), t. y. po 11 918,21 Lt kiekvienam sutuoktiniui.

Iš viso šeima per 2010 metus patyrė 243 673,95 Lt (131 337,14 Lt + 112 336,81 Lt) išlaidas.

Nurodoma, jog banko sąskaitose metų pabaigoje 2010-12-31 Pareiškėjas turėjo 81,38 Lt, sutuoktinė – 33,85 Lt piniginių lėšų likutį, iš viso – 115,23 Lt. Įvertinus 2009-12-31 sutuoktinių turėtų pinigų likutį banko sąskaitose: Pareiškėjo – 1,87 Lt, sutuoktinės – 1 618,74 Lt, iš viso – 1 620,61 Lt + 42 908,19 Lt per 2010 metus gautas pajamas - 243 673,95 Lt per 2010 metus patirtas išlaidas - 115,23 Lt piniginių lėšų likutį banko sąskaitose 2010-12-31, nustatyta, kad 2010 metais Pareiškėjo šeimos patirtos išlaidos viršijo gautas pajamas 199 260,38 Lt.

2011 metai

Pareiškėjas per 2011 metus gavo 29 343,59 Lt pajamas, kurias sudarė: trečiųjų asmenų pateiktais duomenimis, 8 987,38 Lt su darbo santykiais susijusios pajamos ir 449,04 Lt ligos pašalpa; į banko sąskaitas kitų fizinių asmenų pervesti 19 331,68 Lt, kaip avansas už atliktus darbus, už paslaugą ir nurodant, kaip sąskaitos papildymą ir pervedimą; Inspekcijos gražintas 195 Lt GPM už 2010 m.; į banko sąskaitą pravestos 380,49 Lt gyvybės draudimo išmokos. Kitų fizinių asmenų per banką 2011 metais pervestos 13 931,68 Lt piniginės lėšos į asmeninę sąskaitą yra laikomos kaip Pareiškėjo gautos kitos pajamos ir yra GPM objektas.

Pareiškėjo sutuoktinė per 2011 metus gavo 9 792 Lt pajamas, kurias sudarė: trečiųjų asmenų pateiktais duomenimis, UAB „P1“ išmokėtos 9 600 Lt su darbo santykiais susijusios pajamos, gražintas 192 Lt GPM už 2010 metus.

Iš viso šeima per 2011 metus gavo 39 135,59 Lt pajamas.

Pareiškėjas per 2011 metus patyrė 47 813,71 Lt išlaidas: trečiųjų asmenų pateiktais duomenimis, nuo 2010 metais su darbo santykiais gautų pajamų išskaičiuotas 539 Lt GPM; iš ligos pašalpos išskaičiuotas 67 Lt GPM; nuo su darbo santykiais susijusių pajamų sumokėta 269,62 Lt (3 proc.) Sodrai; 539,24 Lt (6 proc.) PSDĮ; patirtos 2 580 Lt gyvybės draudimo išlaidos; į UAB „P1“ banko sąskaitą pervesta 4 000 Lt kaip sąskaitos papildymas; UAB „P1“ deklaruota Pareiškėjo suteikta 20 000 Lt paskola; Inspekcijos informacinių duomenų bazių duomenimis, Pareiškėjo sumokėtos 1 150 Lt baudos; kitiems fiziniams asmenims pervesta 200 Lt suma; į sūnaus D. R. banko sąskaitą pervesta 743,21 Lt kaip sąskaitos papildymas; statistinės vartojimo išlaidos.

Pareiškėjo sutuoktinė per 2011 metus patyrė 57 989,64 Lt išlaidas, kurias sudarė: trečiųjų asmenų pateiktais duomenimis, nuo su darbo santykiais susijusių pajamų išskaičiuotas 594 Lt GPM; sumokėta 288 Lt (3 proc.) Sodrai; 576 Lt (6 proc.) PSDĮ; sumokėtas 500 Lt gyvybės draudimas; pagal UAB „P1“ 2012-03-27 pateiktą formą „Juridinių asmenų duomenys apie fiziniams asmenims suteiktas, jų gražintas, iš fizinių asmenų gautas ir jiems gražintas paskolas“ (FR0711) Pareiškėjo sutuoktinės bendrovei suteikta 45 000 Lt paskola; statistinės vartojimo išlaidos.

Mokestinio patikrinimo metu šeimos vartojimo išlaidoms apskaičiuoti buvo taikomas mišrus metodas: įmokos už dujas, elektrą, šildymą, karštą vandenį, šaltą vandenį bei nuotekų tvarkymą vertintos pagal įmonių pateiktus duomenis apie faktiškai sumokėtas įmokas, automobilio kuro išlaidos vertintos pagal faktiškai juo nuvažiuotų kilometrų atstumą ir vidutinę kuro sunaudojimo normą, o kitos išlaidos pragyvenimui – pagal statistinius duomenis, išminusuojant transporto išlaidas. Tokiu būdu apskaičiuotos vidutinės vartojimo išlaidos 2 asmenų šeimai sudarė 22 063,28 Lt: 743,50 Lt - 105,70 Lt (išminusuojama 04 eil. „būstas, vanduo, elektra, dujos ir kt. kuras“) - 74,60 Lt (transportas) x 12 mėn. x 2 asm.) + 4 117,48 Lt (mokesčiai už elektrą, dujas, vandenį, buto šildymą) + 4 429 Lt (faktinės kuro sąnaudos), arba po 11 031,64 Lt kiekvienam sutuoktiniui.

Iš viso šeima per 2011 metus patyrė 105 803,35 Lt (47813,71 Lt + 57989,64 Lt) išlaidas.

Nurodoma, jog banko sąskaitose 2011-12-31 Pareiškėjas turėjo 749,63 Lt, sutuoktinė – 30,19 Lt piniginių lėšų likutį, iš viso – 779,82 Lt. Įvertinus sutuoktinių 2010-12-31 turėtą 115,23 Lt piniginių lėšų likutį banko sąskaitose + 39 135,59 Lt per 2011 metus gautas pajamas - 105 803,35 Lt patirtas išlaidas - 779,82 Lt pinigų likutį banko sąskaitose 2011-12-31, nustatyta, kad šeimos išlaidos per 2011 m. viršijo gautas pajamas 67 332,35 Lt.

Centrinis mokesčių administratorius, įvertinęs tai, kas išdėstyta, vadovaudamasis 2004-04-13 Mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 (toliau –MAĮ) 70 str. 1 dalimi, Inspekcijos viršininko 2004-05-24 įsakymu Nr. VA-103 „Dėl mokesčio apskaičiavimo pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą taisyklių patvirtinimo“ patvirtintų Mokesčio apskaičiavimo pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą taisyklių (toliau – Taisyklės) 4 punktu, 6 punktu, 14–16 punktais, 28–29 punktais, konstatuoja, jog Šiaulių AVMI, išanalizavusi duomenis apie Pareiškėjo ir jo sutuoktinės pajamas ir išlaidas, pagrįstai nustatė, kad faktinės Pareiškėjo šeimos išlaidos 2008–2011 m. laikotarpiu 648 395,38 Lt viršijo gautas pajamas, t. y. sutuoktiniai realiais pajamų šaltiniais nepagrindė patirtų išlaidų: 2008 m. – 174 292,57 Lt, 2009 m. – 207 510,08 Lt, 2010 m. – 199 260,38 Lt, 2011 m. – 67 332,35 Lt. Todėl mokesčių administratorius nuo Pareiškėjo ir jo sutuoktinės gautų kitų pajamų apskaičiavo mokėtinus mokesčius pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą, naudodamas išlaidų metodą.

Skundžiamame sprendime nurodoma, jog mokestinio patikrinimo metu Pareiškėjas ir jo sutuoktinė, siekdami pagrįsti trūkstamas pajamas, mokesčių administratoriui pateikė dovanojimo raštelių. Šiuos dokumentus Šiaulių AVMI įvertino kritiškai ir juose fiksuotų piniginių lėšų nepripažino Pareiškėjo šeimos gautomis pajamomis.

Dėl iš A. A. R. dovanų gautų piniginių lėšų nurodoma, jog Pareiškėjas mokesčių administratoriui pateikė su tėvu A. A. R. (gim. *duomenys neskelbtini*, reg. adresu: *duomenys neskelbtini*) sudarytas dovanojimo sutartis: 2009-07-30 dėl dovanojamos 50 000 Lt sumos, 2009-08-13 – dėl 50 000 Lt, 2010-01-15 – dėl 50 000 Lt ir 2010-02-05 – dėl 50 000 Lt sumos. Dovanotų piniginių lėšų pervedimas per banką nenustatytas. Sutartys notarine forma nepatvirtintos.

Pareiškėjas mokestinio patikrinimo metu ir skunde centriniam mokesčių administratoriui nurodė, jog A. A. R. galėjo Pareiškėjui padovanoti 200 000 Lt (100 000 Lt 2009 metais bei 100 000 Lt 2010 metais), nes pinigines lėšas buvo sukaukęs iš kitų, laisvu nuo darbo metu, atliekamų darbų. Pareiškėjas mokesčių administratoriui pateikė straipsnius iš spaudos leidinių, skunde pažymėdamas, kad A. A. R. gamino gaminius iš metalo ir kt., atlikinėjo kitas santechnikos paslaugas.

Mokesčių administratoriaus atlikto A. A. R. operatyvaus patikrinimo metu, pastarasis asmuo nurodė, kad gauna 980 Lt pensiją, tų pinigų jam pakanka išlaikyti būstą (*duomenys neskelbtini*) ir pragyventi. 2012-08-21 pateiktame paaiškinime teigė, kad jokio nekilnojamojo turto nėra pardavęs ir už tai pajamų nėra gavęs. Po sutuoktinės B. R. mirties (gimė *duomenys neskelbtini*, mirė *duomenys neskelbtini*), namuose rado paslėptus 48 000 Lt grynaisiais pinigais. A. A. R. paaiškino, kad turėtus pinigus laikė namuose, tik labai nedidelę dalį laikė banke, nes bankais nepasitikėjo. Nurodė, jog 1968–1988 metais dirbo Laukuvos gaisrinėje, todėl turėjo daug laisvo laiko, kurio metu teikė santechnines paslaugas fiziniams asmenims bei įstaigoms. Pinigines lėšas sukaukęs 1968–1988 metais iš santechnikos darbų, atliktų iki 1988 metų ir vėlesniais metais.

Mokesčių administratorius, atlikęs Pareiškėjo tėvo A. A. R. operatyvų patikrinimą, nustatė, jog A. A. R. neturėjo finansinių galimybių 2009–2010 metais padovanoti Pareiškėjui 200 000 Lt. A. A. R. – pensininkas, niekur nedirbantis, ūkininko ūkio nėra registravęs.

Centrinis mokesčių administratorius atkreipia dėmesį į tai, jog, vadovaujantis Inspekcijos viršininko 2000-06-28 įsakymo Nr. 136 „Dėl brangų turtą įsigijusių ar įsigyjančių Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų deklaracijų pildymo, priėmimo, tikslinimo, tikrinimo ir saugojimo metodinių nurodymų ir formų patvirtinimo“ nuostatomis, tais atvejais, kai nurodomos iki lito įvedimo rubliais ar laikiniais pinigais – talonais 1993-07-20 turėtos santaupos, atsižvelgiama į turėtą Vyriausybės nustatytą nedeklaruotiną dydį 3 100 Lt. Gyventojams, keičiantiems laikinuosius pinigus – talonus į litus virš 3 100 Lt, buvo prievolė juos deklaruoti mokesčių administratoriui, pateikiant laikinųjų pinigų – talonų keitimo į litus deklaraciją. A. A. R. tokios deklaracijos nėra pateikęs, todėl daroma išvada, kad 1993-07-20 A. A. R. turėjo ne daugiau kaip 3 100 Lt.

Taip pat nurodoma, jog A. A. R. vienkartinės gyventojų (šeimos) 2003-12-31 turėto turto deklaracijos (FR0593) ir kitų metinių pajamų deklaracijų mokesčių administratoriui neteikė. Centrinis mokesčių administratorius pažymi, jog, vadovaujantis 2003-12-18 Vienkartinio gyventojų turto deklaravimo įstatymo Nr. IX-1910 4 str. 2 dalies nuostatomis, jeigu gyventojas turto nedeklaravo, šiuo turtu negali būti pagrindžiami kito turto įsigijimo šaltiniai.

Atkreipiamas dėmesys į tai, jog mokestinio patikrinimo metu nei A. A. R., nei Pareiškėjas nepateikė išsaugotų už patentus sumokėtų mokesčių kvitų ar tuo laiku vestų apskaitos žurnalų pinigine ar kiekiu išraiška, kas įrodytų, kad patentai vykdomai papildomai veiksmai tikrai buvo įsigyti, t. y. nepateikė jokių oficialių dokumentų, pavyzdžiui, kvitų,

sąskaitų, sutarčių ar kitų apskaičiavimų, įrodančių, kad A. A. R. nuo 1968 iki 1988 metų galėjo uždirbti dideles pinigų sumas, iš kurių dalį pinigų – 200 000 Lt, dovanojo Pareiškėjui.

Pareiškėjas, siekdamas pagrįsti tėvo galimybes dovanoti pinigines lėšas, kaip įrodymą pateikė spaudoje publikuotus straipsnius, pasak jo, patvirtinančius tėvo gautas pajamas. Tačiau, mokesčių administratoriaus pastebėjimu, tose pačiose publikacijose nurodyta, jog tėvo veikla – ne verslas, o daugiau brangus pomėgis. Pagal 2010-04-23 laikraštyje „Šilalės artojas“ išspausdintą straipsnį A. A. R. teigė, kad „kaina – 9 000 Lt – ne mano kišenei“. Inspekcijos teigimu, toks pasisakymas prieštarauja byloje esančio 2012-08-21 paaiškinimo teiginiams, kad iš viso už atliktus darbus A. A. R. yra uždirbęs apie 400 000 Lt, iš kurių 200 000 Lt padovanojo sūnui. Centrinis mokesčių administratorius konstatuoja, jog mokesčių administratoriui pateikti spaudos leidiniai negali būti įrodymu apie gautas dideles pajamas, kurie, kaip parodė atliktų straipsnių analizė, yra prieštaringi. Byloje esantys Pareiškėjo pateikti spaudos straipsniai patvirtina, jog A. A. R. vykdė veiklą, tačiau nepatvirtina fakto, jog jis gavo pajamų, kurias neva skolino Pareiškėjui.

Sprendime nurodoma, jog atitinkamai kritiškai vertinami ir A. A. R. bei Pareiškėjo teiginiai, kuriais Pareiškėjas grindžia A. A. R. dovanotų piniginių lėšų pagrįstumą dėl po B. R. mirties namuose rastų paslėptų 48 000 Lt grynųjų pinigų, kuriuos A. A. R. padovanojo Pareiškėjui dovanotų 200 000 Lt sumoje.

Inspekcija **dėl Pareiškėjo sūnaus D. R. dovanotų piniginių lėšų** nurodo, jog mokestinio patikrinimo metu Pareiškėjas mokesčių administratoriui pateikė dovanojimo sutartis, kuriomis sūnus D. R. (gim. *duomenys neskelbtini*, reg. adresu: *duomenys neskelbtini*) 2009 metais padovanojo Pareiškėjui 170 000 Lt, t. y. 2009-01-09 – 50 000 Lt, 2009-01-16 – 40 000 Lt, 2009-02-06 – 40 000 Lt, 2009-02-13 – 40 000 Lt.

Siekdamas išsiaiškinti Pareiškėjo pateiktas aplinkybes, mokesčių administratorius atliko D. R. mokestinį patikrinimą, kurio metu buvo išanalizuotos D. R. šeimos gautos pajamos bei patirtos išlaidos per laikotarpį nuo 2004-01-01 iki 2011-12-31. Išanalizavus ir įvertinus Pareiškėjo sūnaus šeimos gautas pajamas bei patirtas išlaidas, nustatyta, kad D. R. negalėjo dovanoti tėvui 170 000 Lt (D. R. 2014-05-21 patikrinimo aktas Nr. FR0680-387).

Pareiškėjas mokestinio patikrinimo metu ir skunde centriniam mokesčių administratoriui teigė, jog, apskaičiuojant sūnaus pajamas bei išlaidas, buvo neteisėtai ignoruoti sūnaus pateikti duomenys apie patirtas išlaidas Jungtinėje Karalystėje, patikrinimo metu jos žymiai padidintos ir dėl to padaryta neteisinga išvada, kad D. R. negalėjo 2009 metais padovanoti Pareiškėjui 170 000 Lt.

Centrinis mokesčių administratorius nurodo, jog, atliekant D. R. mokestinį patikrinimą, buvo vertinamos D. R. faktiškai patirtos išlaidos ir statistinės vartojimo išlaidos pagal tuo metu buvusią gyvenamąją vietą. Gyvenimo Lietuvoje laikotarpiu mokesčių administratorius naudojo Lietuvos statistikos departamento internetiniame puslapyje skelbtų vidutinių vartojimo išlaidų vienam ūkio nariui per mėnesį duomenis, o gyvenimo Didžiojoje Britanijoje – Nacionalinio Didžiosios Britanijos statistikos departamento skelbtas vidutines namų ūkio išlaidas mėnesiui. Mokesčių administratorius, įvertinęs D. R. atlikto mokestinio patikrinimo rezultatus ir nustatytas aplinkybes, pažymi, jog Pareiškėjo ir D. R. pateikti teiginiai apie patirtas kur kas mažesnes vartojimo išlaidas, nei tos, kurios yra oficialiai skelbiamos Nacionalinio Didžiosios Britanijos statistikos departamento, yra nepagrįstos ir neatitinka jokių protingumo kriterijų, nurodytos tariamos pragyvenimo išlaidos yra neadekvačios pragyvenimo lygiui Jungtinėje Karalystėje.

Papildomai Inspekcija pažymi, jog D. R., vadovaudamasis MAĮ 131 str. 1 dalimi, norėdamas pagrįsti kitas aplinkybes, kurios bus svarbios tvirtinant patikrinimo rezultatus, galėjo pateikti rašytines pastabas, į kurias mokesčių administratorius, priimdamas sprendimą / pažymą, būtų atsižvelgęs. Akcentuojama, jog D. R. 2014-05-21 patikrinimo aktas Nr.

FR0680-387 buvo patvirtintas 2014-06-06 pažyma Nr. FR0681-47, kurioje nurodyta, kad dovanojimo sutartys surašytos ne patvirtinti iš tikrųjų buvusius faktus, o pateiktos, siekiant padėti tėčiui A. A. R. pagrįsti pajamų šaltinius ir išvengti mokestinės prievolės, apskūsta Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka nebuvo, nors apie tokią galimybę D. R. pateiktoje pažymoje nurodyta buvo.

Pažymima, jog Pareiškėjas yra pateikęs metines pajamų deklaracijas už 2009 ir 2010 m., tačiau tariamai gautų dovanų: 2009 m. – 270 000 Lt ir 2010 m. – 100 000 Lt, nedeklaravo.

Dėl statistinių išlaidų

Skundžiamame sprendime nurodoma, jog Pareiškėjas, teikdamas paaiškinimus Šiaulių AVMI ir juos akcentuodamas skunde centriniam mokesčių administratoriui, nurodė, jog Pareiškėjas su šeima kiekvieną mėnesį patirdavo 350 Lt išlaidų mažiau, nei, remdamasis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, nustatė mokesčių administratorius. Pareiškėjas nurodė, jog visiškai nepatirdavo išlaidų daržovėms, vaisiams, mėšai, nes visus šiuos produktus gaudavo iš už 125 km esančio E. O. J. 12 arų kolektyvinio sodo.

Inspekcija, atsakydama į Pareiškėjo argumentus, kodėl, vertinant Pareiškėjo patirtas išlaidas ir apskaičiuojant mokesčio bazę, buvo remiamasi Lietuvos statistikos departamento duomenimis, nurodo, jog, atliekamam mokestiniam patikrinimui, kai vertinamos mokėtojo patirtos išlaidos, mokesčių administratorius gali pasirinkti tokį informacijos šaltinį, kuris leistų tiksliausiai ir objektyviausiai atlikti įvertinimą, taip pat turi teisę naudotis informacija gauta iš Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių mokesčių administratorių, kitų institucijų, registrų (kadastrų), statistikos leidinių, žinybų, katalogų, spaudos, informacinių biuletenių, kitų visuomenės informavimo priemonių, interneto svetainių bei kitų šaltinių, kurių pagrindu galima nustatyti mokesčių mokėtojo atitinkamus veiklos rodiklius ir gauti kitą įvertinimui atlikti reikalingą informaciją (Taisyklių 29 p.). Mokesčių administratoriaus pasirinktas išlaidų metodas leido tiksliausiai apskaičiuoti Pareiškėjo mokestinę prievolę už praėjusį laikotarpį, remiantis oficialiais ir visuotinai prieinamais duomenimis. Inspekcija pažymi, jog su mokesčių administratoriaus naudojamais duomenimis (Lietuvos statistikos departamento) įvairaus pobūdžio bylose savo formuojamoje praktikoje sutinka ir Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – LVAT), pavyzdžiui: 2011-09-05 nutartis adm. byloje Nr. A-575-928-11, 2010-11-02 nutartis adm. byloje Nr. A-438-1397-10, 2014-04-15 nutartis adm. byloje Nr. A-602-409-14.

Pareiškėjas su Inspekcijos sprendimu nesutinka.

Skunde nurodomi pagrindiniai nesutikimo su centrinio mokesčių administratoriaus sprendimu motyvai, t. y. mokesčių administratorius:

- nepagrįstai Pareiškėjo šeimos pajamomis nepripažino tėvo A. A. R. 2009–2010 metais Pareiškėjui dovanotų lėšų ir sūnaus D. R. 2009 m. Pareiškėjui dovanotų piniginių lėšų, taip pat Pareiškėjo gautos paskolos iš L. Z. ir Ž. Z. ;

- nepagrįstai sudvigubino Pareiškėjo įmonei „P1“ paskolintas pinigines lėšas (47 300 Lt), todėl neteisingai apskaičiavo Pareiškėjo šeimos faktines išlaidas;

- nepagrįstai B. B. Pareiškėjui pervestus 7 470 Lt pripažino Pareiškėjo apmokestinamosiomis pajamomis;

- neteisingai nustatė Pareiškėjo šeimos turėtas santaupas 2003-12-31, 2007-01-01 ir 2008-01-01;

- neteisingai apskaičiavo Pareiškėjo šeimos vartojimo išlaidas.

Dėl Pareiškėjo tėvo A. A. R. dovanotų piniginių lėšų

Nurodoma, jog Pareiškėjas mokesčių administratoriui pateikė įrodymus, kad tarp Pareiškėjo ir jo tėvo A. A. R. buvo sudarytos dovanojimo sutartys, pagal kurias A. A. R. sūnui (Pareiškėjui) 2009 metais padovanojo 100 000 Lt (2009-07-30 – 50 000 Lt ir 2009-08-13 – 50 000 Lt), 2010 metais padovanojo dar 100 000 Lt (2010-01-15 – 50 000 Lt ir 2010-02-05 – 50 000 Lt).

Byloje pateiktas A. A. R. paaiškinimas, kur jis nurodė, jog dovanotų piniginių lėšų pajamų šaltiniai yra per visą gyvenimą uždirbtas atlyginimas, dirbant kas ketvirtą parą Laukuvos gaisrinėje ir gaunant 90 rub. atlyginimą, taip pat laisvu laiku fiziniams ir juridiniams asmenims teikiant santechnikos paslaugas nuo 1968 m. iki 1988 m. ir vėlesniais metais (tai yra daugiau nei 20 metų). Nuo 1988 m. A. A. R. gamino grūdų malūnus, tarkavimo mašinas burokams, metalines tvoras, yra sumontavęs septynias vėjo jėgaines. Už atliktus darbus yra gavęs apie 400 000 Lt, pinigų laikė ne banke.

Nurodoma, jog Pareiškėjas be dovanojimo sutarčių bei A. A. R. išsamaus paaiškinimo apie sūnui dovanotų piniginių lėšų šaltinį (kilmę) mokesčių administratoriui pateikė ir spaudos leidiniuose išspausdintus straipsnius apie A. A. R. Šių straipsnių turinys, pasak Pareiškėjo, patvirtina A. A. R. minėtame paaiškinyje nurodytas aplinkybes, teikiant atlygintines santechnikos paslaugas, gaminant bei parduodant atitinkamus gaminius, ir leidžia pagrįstai spręsti, kad A. A. R. minėtu laikotarpiu (daugiau nei 20 metų) užsiėmė ūkine veikla, iš kurios gavo pajamų. Tai, Pareiškėjo teigimu, pagrindžia A. A. R. paaiškinimus dėl gautų piniginių sumų iš tos veiklos, o kartu ir nagrinėjamoje byloje svarbią aplinkybę, kad tėvas A. A. R. Pareiškėjui 2009 ir 2010 m. padovanojo 200 000 Lt.

Pareiškėjas nurodo, jog mokesčių administratorius nesurinko jokių konkrečių įrodymų, kurie paneigtų bylai reikšmingas faktines aplinkybes apie Pareiškėjo tėvo A. A. R. specialias žinias bei gebėjimus ir tų specialių žinių, gebėjimų faktinį intensyvų realizavimą, gaunant už tai pajamų. Centrinis mokesčių administratorius nepagrindė, kodėl jis laiko, kad A. A. R. atlikti darbai (centrinio šildymo įvedimas, metalinių tvorelių įrengimas, geležies darbų atlikimas) yra laikytini brangiu pomėgiu, o ne atlygintine ūkine veikla, iš esmės verslu, ir kodėl, atlikdamas šiuos darbus daugiau nei 20 metų, A. A. R. negalėjo gauti pajamų. Nurodoma, jog mokesčių administratorius nenustatė, kad A. A. R. paslaugas, darbus atlikinėjo veltui, neimdamas atlyginimo. Todėl konstatuojama, kad mokesčių administratoriaus išvada, jog A. A. R. negalėjo sukauti 200 000 Lt, kuriuos vėliau padovanojo sūnui, yra tik prielaida, prieštaraujanti byloje surinktiems duomenims.

Akcentuojama, kad Pareiškėjo mokesčių administratoriui pateikti straipsniai, juose išdėstyti faktai apie A. A. R. ūkinę veiklą patvirtina, jog A. A. R. vertėsi atlygintine ūkine veikla, turėjo įgūdžių, žinių, kaip kokybiškai atlikti darbus, autoritetą, todėl logiška, jog už vykdytą veiklą gavo atitinkamų pajamų. Tai, anot Pareiškėjo, patvirtina A. A. R. 2012-08-21 paaiškinyje Šiaulių AVMI nurodytas aplinkybes, jog jis per daugiau negu 20 metų iš vykdytos veiklos uždirbo 400 000 Lt. Pareiškėjo vertinimu, minėti straipsniai yra leistini įrodymai, kuriais Pareiškėjas įrodė realų A. A. R. pajamų šaltinį.

Pareiškėjas dėl Inspekcijos sprendimo argumentų, kuriais mokesčių administratorius neigė Pareiškėjo iš tėvo gautos dovanos realumą, nurodo, jog A. A. R. santaupų banke nelaikė, todėl ir Pareiškėjui dovanavo pinigines lėšas grynaisiais pinigais. Pareiškėjo teigimu, aplinkybė, kad A. A. R. nelaikė pinigų banke, pati savaime nereiškia, kad jis neturėjo atitinkamų santaupų, kurias dovanavo sūnui, tuo labiau kad minėti spaudos straipsniai neginčytinai įrodo, kad A. A. R. vertėsi ūkine veikla daugiau kaip 20 metų.

Mokesčių administratoriaus nurodyta aplinkybė, susijusi su dovanojimo sutarties forma (kad jos nesudarytos notarine forma), nagrinėjamu atveju nėra svarbi, nes byloje

nesprendžiamas klausimas dėl civilinių sandorių galiojimo, o įrodinėjama aplinkybė, ar pinigų suma, Pareiškėjo tėvo A. A. R. padovanota Pareiškėjui 2009 ir 2010 metais, realiai buvo ar nebuvo perduota Pareiškėjui. Pažymima, kad sudarytos dovanojimo sutartys atitiko jų sudarymo metu galiojusio įstatymo tokioms sutartims nustatytą formą.

Pareiškėjas dėl Inspekcijos nurodytos aplinkybės, kad A. A. R. yra pensininkas, šiuo metu nedirbantis, ūkininko ūkio neregistravęs, nurodo, kad šios aplinkybės jį charakterizuoja šiuo metu ir nėra susijusios su įrodinėtinomis aplinkybėmis – kad A. A. R. sūnui dovanotas pinigines lėšas uždirbo nuo 1968 m. iki 1988 m., dalį lėšų – po 1988 m.

Tai, kad A. A. R. nepateikė laikinųjų pinigų – talonų keitimo į litus deklaracijos, Pareiškėjo nuomone, taip pat nesudaro pagrindo išvadai, jog A. A. R. 1993-07-20 turėjo ne daugiau kaip 3 100 Lt, ypač atsižvelgiant į tai, jog, Pareiškėjo žiniomis, nemažą dalį santaupų A. A. R. turėjo „tvirta“ valiuta. Pareiškėjo teigimu, asmuo, pažeisdamas atitinkamų įstatymų nuostatas, galėjo nepateikti minėtos deklaracijos apie turimą daug didesnę pinigų sumą, tačiau realiai didelę sumą turėti. Pažymima, jog mokesčių administratorius Pareiškėjo tėvo neklausė ir nesiaiškino, koku būdu jis keitė pinigus, kokia valiuta laikė santaupas, ar turėjo tauriųjų metalų ir kt., ir šių aplinkybių neišsiaiškinęs visiškai be pagrindo atmetė jo paaiškinimus apie sukauptas pinigines lėšas.

Taip pat skunde nurodoma, jog tai, kad A. A. R. bei jo sutuoktinė nepateikė vienkartinės gyventojų (šeimos) 2003-12-31 turėto turto deklaracijos (forma FR0593), yra pažeidimas, tačiau jis pats savaime nereiškia, jog A. A. R. su sutuoktine faktiškai neturėjo daugiau santaupų, nei pagal 2003-12-18 Gyventojų turto deklaravimo įstatymą privalomas deklaruoti turtas.

Pareiškėjas pažymi, kad centrinis mokesčių administratorius nepasisakė ir neįvertino tai, jog pagal minėto Gyventojų turto deklaravimo įstatymo 3 straipsnį tiek A. A. R., tiek jo sutuoktinė neturėjo prievolės deklaruoti piniginių lėšų ir kito turto, jeigu jų bendra suma 2003-12-31 neviršijo 124 000 Lt. Todėl atsižvelgiant į tai, taip pat į įrodymus dėl A. A. R. daugiau kaip 20 metų vykdytos ūkinės veiklos, Pareiškėjui yra neaišku ir nesuprantama, kodėl mokesčių administratorius nepripažino bent tos aplinkybės, kad A. A. R. šeima 2003-12-31 turėjo bent jau 124 000 Lt santaupas ir kito turto, ir A. A. R. sūnui 2009 ir 2010 metais galėjo dovanoti 124 000 Lt.

Pareiškėjas dėl mokesčių administratoriaus nurodytos aplinkybės, kad A. A. R. ir Pareiškėjas nepateikė išsaugotų už patentus sumokėtų mokesčių kvitų ar tuo laiku vestų apskaitos žurnalų pinigine ar kiekiu išraiška, kas įrodytų, kad patentai vykdomai papildomai veiklai tikrai buvo įsigyti, nurodo, jog tai niekaip nepaneigia, kad Pareiškėjo tėvas vertėsi nurodytu verslu ir iš jo gavo didelių pajamų. Be to, A. A. R. neturėjo prievolės rinkti, taip pat beveik 30–40 metų saugoti konkrečius mokesčių administratoriaus įvardintus dokumentus už laikotarpį nuo 1968 m. iki 1988 m.

Nors centrinis mokesčių administratorius kritiškai vertino A. A. R. ir Pareiškėjo teiginius dėl A. A. R. po sutuoktinės B. R. mirties namuose rastų paslėptų 48 000 Lt, kuriuos jis padovanojo Pareiškėjui, tačiau, Pareiškėjo teigimu, nesurinko jokių įrodymų, kad B. R. negalėjo per visą savo gyvenimą sukaupti tokios pinigų sumos.

Tai, kad Pareiškėjas gautų dovanų (2009 m. – 270 000 Lt ir 2010 m. – 100 000 Lt) nedeklaravo, taip pat nesudaro pagrindo neginčytinai išvadai, jog 370 000 Lt piniginių lėšų suma pagal dovanojimo sandorius su tėvu A. A. R. ir sūnumi D. R. Pareiškėjui nebuvo perduota.

Pareiškėjas, atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, daro išvadą, jog jis įrodė, kad ginčui aktualių laikotarpiu gavo 200 000 Lt pajamas iš tėvo A. A. R., o mokesčių administratorius nepripažino šių pajamų nepripažino.

Dėl Pareiškėjo sūnaus D. R. dovanotų piniginių lėšų

Nurodoma, jog Pareiškėjas mokesčių administratoriui pateikė tarp sūnaus D. R. ir Pareiškėjo sudarytas dovanojimo sutartis, iš kurių matyti, kad D. R. Pareiškėjui 2009-01-09 dovanuoja 50 000 Lt, 2009-01-16 – 40 000 Lt, 2009-02-06 – 40 000 Lt, 2009-02-13 – 40 000 Lt. Pareiškėjas be šių dovanojimo sutarčių, kurių forma atitinka įstatymų reikalavimus, mokesčių administratoriui pateikė sūnaus D. R. paaiškinimą, kad jis Pareiškėjui dovanuoja minėtas pinigų sumas.

Nurodoma, jog mokesčių administratorius, neigdamas Pareiškėjo iš sūnaus gautas dovanas, rėmėsi aplinkybe, kad D. R. 2014-06-06 pažymos Nr. FR0681-47 neskundė Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka. Pareiškėjas nurodo, jog D. R. atlikto tyrimo atžvilgiu buvo padaryta išvada, kad jis valstybei neskolingas, todėl jis jam palankios išvados ir neskundė. Pabrėžiama, kad minėta pažyma nebuvo adresuota Pareiškėjui, jis nebuvo tos bylos šalimi, todėl aplinkybė, jog D. R. neteikė rašytinių pastabų ir / ar skundo, niekaip nesukuria tos pažymos motyvų prejudicinės galios Pareiškėjo atžvilgiu ir neatima iš jo teisės įrodinėti, kad Pareiškėjo šeima iš D. R. gavo 170 000 Lt pajamas.

Skunde nurodoma, jog vietos mokesčių administratorius, patikrinęs D. R. pajamas ir išlaidas, 2014-05-21 patikrinimo akte Nr. FR0680-387 iš esmės nustatė, kad D. R. per 2004–2006 m. galėjo sutaupyti 25 375,57 svarus sterlingų. Taip pat minėtame patikrinimo akte konstatuota (4 psl.), kad, „įvertinus Jungtinės Karalystės mokesčių administratoriaus pateiktus duomenis per laikotarpį nuo 2003-04-06 iki 2007-07-13 ir, atlikus pajamų ir išlaidų analizę per laikotarpį nuo 2007-07-14 iki 2008-09-11 (santuokos registravimo) Lietuvoje, mokestinio patikrinimo metu galima teigti, kad D. R. 2008-09-11 galėjo sukaupti 115 429,81 Lt piniginių lėšų likutį ne banke“. Atsižvelgiant į tai, Pareiškėjui neaišku, kodėl mokesčių administratorius, jei jau laikė, kad Pareiškėjo sūnus 2009 metais negalėjo tėvui dovanoti 170 000 Lt, nevertino, kad D. R. turėjo galimybę padovanoti tėvui 2009 m. 115 000 Lt.

Pareiškėjas pažymi, kad jo sūnaus D. R. sukauptą lėšų likutį 2008 m. pabaigoje mokesčių administratorius nustatė, neteisingai apskaičiavęs D. R. šeimos išlaidas, jas skaičiuodamas didesnes, nei jos buvo faktiškai. Apie neteisingą sūnaus šeimos išlaidų skaičiavimą Pareiškėjas buvo nurodęs jau 2014-12-29 paaiškinime Šiaulių AVMI, prašydamas perskaičiuoti sūnaus ir jo žmonos pajamų ir išlaidų balansą jų gyvenimo Jungtinėje Karalystėje laikotarpiu, atsižvelgiant į sūnaus pateiktus duomenis apie faktines vartojimo išlaidas Jungtinėje Karalystėje 2003–2009 metais. Tačiau to mokesčių administratorius nepadarė.

Pareiškėjo teigimu, mokesčių administratoriaus skaičiavimas dėl sūnaus ir jo žmonos išlaidų Anglijoje yra neteisingas, nes neįvertinta, kad emigrantų šeimos išlaidos nėra tapačios toms, kurios nurodomos Nacionalinio Didžiosios Britanijos statistikos departamento paskelbtose kaip vidutinės namų ūkio, o yra mažesnės. Visuotinai žinoma aplinkybė, kad išvykę į užsienį užsidirbti lietuviai įvairiais būdais taupo, gyvena pakankamai sudėtingomis sąlygomis, kad tik sutaupyti. Nėra išimtis ir šis atvejis. Todėl emigrantų šeimos faktines išlaidas prilyginti Nacionalinio Didžiosios Britanijos statistikos departamento paskelbtoms kaip vidutinėmis namų ūkio yra klaidinga. Pasak Pareiškėjo, mokesčių administratorius nesurinko duomenų, ar Pareiškėjo sūnaus šeima faktiškai turėjo tokias pat išlaidas, kurias skelbia Nacionalinis Didžiosios Britanijos statistikos departamentas kaip vidutinės namų ūkio, o ne mažesnes, nepateikė duomenų ir kriterijų, kaip konkrečiai tokios statistinės vidutinės išlaidos apskaičiuojamos, kokie tokių statistinių vidutinių išlaidų sudarymo kriterijai. Mokesčių administratorius netyrė, kokiomis sąlygomis gyveno Pareiškėjo sūnaus šeima Jungtinėje Karalystėje, kaip buvo sprendžiamas klausimas dėl būsto (būsto nuoma sudaro didžiausią išlaidų dalį), kokių vidutinių statistinių išlaidų sūnaus šeima atsisakė, siekdama

sutaupyti, o tai yra reikšminga, siekiant nustatyti faktines Pareiškėjo sūnaus šeimos išlaidas Jungtinėje Karalystėje bei priimti objektyvų, nešališką ir teisingą sprendimą.

Pareiškėjas, siekdamas paneigti mokesčių administratoriaus skaičiavimus dėl sūnaus D. R. ir jo žmonos pajamų ir išlaidų, su skundu Mokestinių ginčų komisijai prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Komisija) pateikė mokesčių administratoriaus elektroniniu laišku (iš duomenys neskelbtini į duomenys neskelbtini) D. R. siųstą lentelę „D. R. ir R. M. pajamų / išlaidų suvestinė už 2007–2011 metus“. Iš šios lentelės matyti, jog mokesčių administratorius nustatė, kad pinigų likutis 2008-12-31 buvo 241 418,26 Lt, o per 2009 metus D. R. padovanojus tėvui 170 000 Lt, pinigų likutis 2009-12-31 buvo 57 124,65 Lt. Daroma išvada, jog pats mokesčių administratorius detaliai suskaičiavo, jog D. R. pakako piniginių lėšų 2009 m. padovanoti tėvui 170 000 Lt.

Pareiškėjas, apibendrinamas tai, kas išdėstyta, konstatuoja, jog jis aplinkybes apie sūnaus D. R. 2009 m. jam perduotas pinigų sumas įrodė tiesioginiais įrodymais, t. y. dovanojimo sutartimis, D. R., Pareiškėjo ir jo sutuoktinės paaiškinimais, D. R. gautomis pajamomis, paties mokesčių administratoriaus atliktais skaičiavimais minėtoje su skundu Komisijai pateiktoje lentelėje. Tuo tarpu mokesčių administratorius nepagrįstai Pareiškėjo šeimos pajamomis nepripažino sūnaus dovanotų 170 000 Lt.

Dėl Pareiškėjo įmonei „P1“ paskolintų piniginių lėšų

Skunde nurodoma, jog Pareiškėjas 2014-12-29 paaiškinime Šiaulių AVMI buvo nurodęs, kad pirminį mokestinį tyrimą atlikusi mokesčių specialistė klaidingai nustatė, jog 2009 metais 39 450 Lt, 2010 metais 7 450 Lt, 2011 metais 400 Lt (iš viso 47 300 Lt), kurie buvo pervesti iš Pareiškėjo asmeninės sąskaitos banke į įmonės „P1“ banko sąskaitą, nebuvo įforminti paskolų sutartimis, nes šių piniginių lėšų skolinimas buvo įformintas paskolų sutartimis ir deklaruotas 2011-12-07 Inspekcijai pateiktose deklaracijose formoje FR0711 už 2009 ir 2010 metus. Pareiškėjas Šiaulių AVMI pateikė tai pagrindžiančius įrodymus – 6 paskolų sutarčių ir kitų su piniginių lėšų judėjimu susijusių dokumentų kopijas.

Nurodoma, jog mokesčių administratorius klaidingai nustatė Pareiškėjo išlaidas pagal paskolos sutartis, prie jų pridėdamas minėtas išlaidas: 2009 m. – 39 450 Lt, 2010 m. – 7 450 Lt, 2011 m. – 400 Lt, nors šios išlaidos jau buvo įtrauktos į paskolos sutartis. Daroma išvada, kad mokesčių administratorius, prie paskolos sutartyse nurodytų sumų pridėdamas minėtus 47 300 Lt, šią sumą į Pareiškėjo išlaidas įtraukė du kartus, taip nepagrįstai Pareiškėjo išlaidas per 2009, 2010 ir 2011 m. padidindamas 47 300 Lt suma.

Pažymima, kad dėl šio Pareiškėjo argumento skundžiamame sprendime centrinis mokesčių administratorius nieko nepasisakė.

Dėl Pareiškėjo gautų paskolų iš L. Z. ir Ž. Z.

Skunde nurodoma, jog mokesčių administratorius Pareiškėjo atliktus mokėjimus: 2007 m. – 2 485 Lt ir 2008 m. – 6 490 Lt, L. Z. pripažino Pareiškėjo išlaidomis, tuo tarpu nepripažino, kad L. Z. 2007 m. ir 2008 m. paskolino Pareiškėjui šiuos pinigus, kuriuos nurodytais mokėjimais Pareiškėjas L. Z. grąžino. Pažymima, kad 2013-10-10 paaiškinime Šiaulių AVMI L. Z. nurodė, jog jis 2007 m. ir 2008 m. paskolino Pareiškėjui pinigus, o pastarasis jam juos grąžino 2007 m. ir 2008 m., pervesdamas atitinkamai 2 485 Lt ir 6 490 Lt. Pareiškėjo nuomone, esant šiems įrodymams, nėra pagrindo nepripažinti Pareiškėjo pajamomis iš L. Z. 2007 m. ir 2008 m. gautus 8 975 Lt (2 485 Lt + 6 490 Lt) ir Pareiškėjo grąžintas paskolas traktuoti tik kaip Pareiškėjo išlaidas, jas papildomai apmokestinant.

Pažymima, kad mokesčių administratorius nenustatė, jog L. Z. neturėjo galimybių

2007 m. ir 2008 m. paskolinti Pareiškėjui 8 975 Lt. Taip pat nenustatė, kad Pareiškėjo pavidimai L. Z. būtų kitokio pobūdžio, o ne paskolos grąžinimas. Pareiškėjo teigimu, aplinkybė, jog L. Z. užsienyje gautų pajamų nedeklaravo, pati savaime nesudaro pagrindo neginčytinai išvadai, jog L. Z. pinigų Pareiškėjui nebuvo paskolinęs.

Pareiškėjas, atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, daro išvadą, jog Inspekcija nepagrįstai tarp Pareiškėjo ir L. Z. susiklosčiusius paskolinius santykius aiškino ne pagal byloje surinktus duomenis.

Taip pat skunde nurodoma, jog mokesčių administratorius nepagrįstai Pareiškėjo Ž. Z. pervestas pinigines lėšas (iš viso 48 588 Lt per laikotarpį nuo 2007-09-02 iki 2009-02-24) pripažino Pareiškėjo išlaidomis, nepripažinęs, kad tai buvo paskolų grąžinimas, kurias anksčiau Pareiškėjas buvo gavęs iš Ž. Z. Pareiškėjo nuomone, tai, kad Ž. Z. nuo 2010-06-17 deklaruoja gyvenamąją vietą Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystėje, ir tai mokesčių administratoriui sutrukdė apklausti šį asmenį, nesudaro pagrindo Pareiškėjo pervestų Ž. Z. piniginių lėšų nelaikyti paskolos grąžinimu.

Dėl B. B. Pareiškėjui suteiktos paskolos

Pareiškėjas nesutinka su mokesčių administratoriaus pozicija B. B. Pareiškėjui pervestus iš viso 7 470 Lt pripažinti Pareiškėjo apmokestinamosiomis pajamomis, nes, Pareiškėjo teigimu, tai buvo pasiskolinti pinigai. Šią aplinkybę 2014-08-28 paaiškinime Šiaulių AVMI patvirtino ir B. B.

Pabrėžiama, kad mokesčių administratorius nenustatė, jog Pareiškėjas ar jo įmonė būtų atlikę kokius nors darbus B. B. ir kad jo Pareiškėjui pervestos pinigines lėšos (iš viso 7 470 Lt) būtų kitokios kilmės, negu nurodė Pareiškėjas ir B. B. (paskola).

Atsižvelgiant į tai, daroma išvada, kad mokesčių administratorius nepagrįstai minėtą pinigų sumą apmokestino kaip kitas pajamas.

Dėl Pareiškėjo šeimos turėtų santaupų 2003-12-31, 2007-01-01, 2008-01-01

Skunde nurodoma, jog Pareiškėjas mokesčių administratoriui pateikė informaciją apie jo ir sutuoktinės valstybinį socialinį draudimą nuo 1994-01-01 iki 2002-12-31. Iš pateiktų dokumentų matyti, kad 1997 m. Pareiškėjo draudžiamosios pajamos sudarė 40 751 Lt, 1998 m. – 42 490 Lt, 1999 m. – 42 464 Lt, 2000 m. – 41 053 Lt, 2001 m. – 41 352 Lt, 2002 m. – 41 583 Lt; Pareiškėjo sutuoktinės R. R. draudžiamosios pajamos 1997 m. buvo 10 170,78 Lt, 1998 m. – 21 326,34 Lt, 1999 m. – 35 831,89 Lt, 2000 m. – 26 428,80 Lt, 2001 m. – 24 410,83 Lt, 2002 m. – 24 458,62 Lt. Daroma išvada, jog iš viso per laikotarpį nuo 1997-01-01 iki 2002-12-31 (6 metus) Pareiškėjo ir jo sutuoktinės draudžiamosios pajamos buvo 392 320,35 Lt.

Pareiškėjas nurodo, kad mokesčių administratorius, vertindamas, jog Pareiškėjo šeima 2003-12-31 galėjo turėti sukaupus tik po 50 000 Lt santaupų ne banke, taip pat nurodydamas, kad jo šeima 2003 metais gavo 43 442 Lt su darbo santykiais susijusias pajamas bei 511,13 Lt kitas pajamas (iš viso 43 953,13 Lt) ir iš to galėjo sutaupyti 7 218,55 Lt piniginių lėšų likutį ne banke, vertindamas per laikotarpį nuo 1997-01-01 iki 2002-12-31 galimai sutaupytų lėšų likutį, tokių pat vertinimo principų nesilaikė ir nepagrįstai sprendė, kad per visą šį laikotarpį (t. y. nuo 1997-01-01 iki 2002-12-31) Pareiškėjo šeima sutaupė tik apie 93 000 Lt.

Pareiškėjas nurodo, jog jo ir sutuoktinės draudžiamosios pajamos viršijo 2003 m. gautas draudžiamąsias pajamas šitaip: 1997 m. – 7 479,78 Lt (50 921,78 Lt – 43 442 Lt); 1998 m. – 20 374,34 Lt (63 816,34 Lt – 43 442 Lt); 1999 m. – 34 853,98 Lt (78 295,98 Lt – 43 442 Lt); 2000 m. – 24 039,80 Lt (67 481,80 Lt – 43 442 Lt); 2001 m. – 22 320,83 Lt

(65 762,83 Lt - 43 442 Lt); 2002 m. – 22 599,62 Lt (66 041,62 Lt - 43 442 Lt). Pareiškėjo teigimu, taikant tokius pačius vertinimo kriterijus, kokius mokesčių administratorius taikė sprenddamas, kiek Pareiškėjo šeima galėjo sutaupyti per 2003 metus, kiekvienais metais, pradedant 1997 m., baigiant 2002 m., Pareiškėjo šeima sutaupė ne mažiau kaip po 7 218,55 Lt plius pajamos, kurios viršijo 2003 m. gautas pajamas, o tai sudaro 131 668,35 Lt (7 479,78 Lt + 20 374,34 Lt + 34 853,98 Lt + 24 039,80 Lt + 22 320,83 Lt + 22 599,62 Lt). Be to, 1996–2002 m. išlaidos buvo mažesnės nei 2003 metais, jos kas mėnesį 3 asmenų šeimai neviršijo 1 500 Lt, kas rodo, kad Pareiškėjo šeima 2003-12-31 turėjo sutaupiusi iki 264 700 Lt ne banke.

Dėl Pareiškėjo šeimos faktinių vartojimo išlaidų

Skunde nurodoma, jog tiek Pareiškėjo, tiek jo sutuoktinės tėvai ginčui aktualiu laikotarpiu augino bulves, vaisius, daržoves, naminius paukščius (vištas, kalakutus, žąsis) bei galvijus (kiaules, avis), todėl Pareiškėjo šeimai šių produktų pirkti nereikėjo. Atsižvelgiant į tai, Pareiškėjo šeimos vartojimo išlaidos faktiškai buvo mažesnės, nei nustatė mokesčių administratorius. Pareiškėjas dar 2014-12-29 paaiškinime Šiaulių AVMI buvo nurodęs, jog dėl minėtos tėvų paramos Pareiškėjo šeimos faktinės vartojimo išlaidos vienam šeimos nariui per mėnesį buvo mažesnės už statistines skelbtas vidutines pinigines vartojimo išlaidas maždaug po 250 Lt iki 2007-01-01 bei maždaug po 350 Lt mažesnės 2007–2011 m. laikotarpiu. Tačiau šių Pareiškėjo nurodytų aplinkybių mokesčių administratorius nepaneigė.

Nurodoma, jog Pareiškėjas su 2014-12-29 paaiškinimu mokesčių administratoriui pateikė E. O. J. 2014-10-01 paaiškinimą, kuriame nurodyta, kad jos šeima nuo seno turi 12 arų kolektyvinio sodo sklypą Kupiškio m. pakraštyje, kuriame yra pastatyti keli šiltnamiai bei nemažas ūkinis pastatas. Sode nuolat augina įvairias daržoves (bulves, agurkus, pomidorus, svogūnus ir kt.) bei vaisius (braškes, vyšnias, slyvas, obuolius, kriaušes ir kt.). Taip pat daugelį metų augina vištas bei mėsinius viščiukus, kalakutus, ožkas. Šiame paaiškinime nurodyta, kad visus šiuos namų ūkio produktus užsiaugina ne tik sau, bet taip pat nuolat jais aprūpina ir dukros R. R., gyvenančios *duomenys neskelbtini*, šeimą. Pareiškėjas pažymi, kad mokesčių administratorius šių aplinkybių nevertino ir faktinių Pareiškėjo šeimos išlaidų nenustatė.

Skunde taip pat nurodoma, jog mokesčių administratorius neteisingai apskaičiavo Pareiškėjo šeimos išlaidas per 2004–2006 metus, nuroydamas, kad jos yra 184 182,05 Lt, nors faktiškai išlaidos buvo mažesnės dėl nurodyto Pareiškėjo šeimos nuolatinio rėmimo vaisiais, daržovėmis bei mėsa jūdvių tėvų.

Pareiškėjo teigimu, kadangi mokesčių administratoriaus naudotos skaičiavimams vidutinės vartojimo išlaidos apima ir išlaidas daržovėms bei mėsei, tuo tarpu Pareiškėjo šeima tokių išlaidų neturėjo arba jos buvo minimalios, darytina išvada, kad mokesčių administratoriaus atliktas Pareiškėjo šeimos išlaidų skaičiavimas, neatėmus išlaidų vaisiams, daržovėms ir mėsei, yra statistinis, bet ne Pareiškėjo šeimos šiuo individualiu atveju.

Pareiškėjas, apibendrinamas tai, kas išdėstyta, daro išvadą, jog dėl to, kad skaičiuojant jo šeimos vidutines vartojimo išlaidas, nebuvo atimtos statistinės išlaidos daržovėms, vaisiams, mėsei, mokesčių administratoriaus nustatytos Pareiškėjo šeimos išlaidos už 2007–2011 metus kiekvienam šeimos nariui kiekvieną mėnesį padidintos apie 350 Lt, t. y. vienam asmeniui per metus nustatytos išlaidos 4 200 Lt didesnės už faktines, už 5 metus vienam šeimos nariui tai sudaro 21 000 Lt daugiau už faktines išlaidas. Pareiškėjo teigimu, iki 2007-01-01 apskaičiuotos išlaidos kiekvienam šeimos nariui buvo skaičiuotos po 250 Lt, daugiau nei jos buvo faktiškai.

Pareiškėjas, atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, prašo Komisijos panaikinti Inspekcijos

2015-11-20 sprendimą Nr. 68-199.

Komisija konstatuoja, jog Pareiškėjo skundas atmestinas, Inspekcijos 2015-11-20 sprendimas Nr. 68-199 tvirtintinas.

Mokestinis ginčas nagrinėjamoje byloje kilo dėl to, ar pagrįstai mokesčių administratorius Pareiškėjo mokesčių bazę tikrinamuoju laikotarpiu nustatė ir mokėtiną GPM apskaičiavo pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą, konstatavęs, kad Pareiškėjo (jo šeimos) išlaidos 2008–2011 m. viršijo juridinę galią turinčiais dokumentais ir atitinkamais sandoriais pagrįstas pajamas. Įvertinus tiek skundžiamą Inspekcijos sprendimą, tiek Šiaulių AVMI Patikrinimo aktą bei sprendimą dėl Patikrinimo akto tvirtinimo, matyti, kad šiuose dokumentuose gana plačiai aptartos mokesčių administratoriaus nustatytos faktinės aplinkybės, susijusios su Pareiškėjo (jo šeimos) gautomis pajamomis bei patirtomis išlaidomis, taip pat MAĮ 70 straipsnio ir Taisyklių nuostatos, reglamentuojančios mokesčio apskaičiavimo pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą taikymą. Todėl Komisija, vengdama pasikartojimų ir sutikdama su mokesčių administratoriaus pateiktu MAĮ 70 straipsnio bei Taisyklių nuostatų vertinimu, plačiau jų ir faktinių ginčo bylos aplinkybių, kurios yra išdėstytos ir Komisijos sprendimo nustatomojoje dalyje, iš naujo neapartinėja, o sprendime pasisako dėl Pareiškėjo skunde Komisijai ir Komisijos posėdžio metu nurodytų esminių nesutikimo su skundžiamu Inspekcijos sprendimu motyvų.

Iš bylos medžiagos matyti, jog mokesčių administratorius, įvertinęs Pareiškėjo (jo šeimos) išlaidas tikrinamuoju 2007–2011 m. laikotarpiu (didžiąją dalį išlaidų sudarė įnašai į A. R. individualią įmonę „P1“, kuri nuo 2009-05-19 perregistruota į UAB „P1“, kurios akcininkais (po 50 proc.) yra Pareiškėjas ir jo sutuoktinė; paskolų UAB „P1“ suteikimas; piniginių lėšų pervedimas fiziniams asmenims; vartojimo išlaidos ir kt.) ir Pareiškėjo (jo šeimos) pajamas, nustatė, kad Pareiškėjo šeimos išlaidos 2008–2011 metais 648 395,38 Lt viršijo pajamas, t. y. 2008 m. Pareiškėjo šeimos išlaidos 174 292,57 Lt viršijo pajamas, 2009 m. – 207 510,08 Lt, 2010 m. – 199 260,38 Lt, 2011 m. – 67 332,35 Lt. Atsižvelgęs į tai, mokesčių administratorius konstatavo, kad Pareiškėjas ir jo sutuoktinė gavo 648 395,38 Lt kitų, nedeklaruotų ir neapmokestintų pajamų, kurios patikrinimo metu, atsižvelgiant į Civilinio kodekso nuostatas, reglamentuojančias sutuoktinių įgyto turto ir gautų pajamų teisinį režimą, buvo padalintos lygiomis dalimis Pareiškėjui ir jo sutuoktinei bei apmokestintos GPM (2009 metais nuo kitų pajamų apskaičiuotos PSDĮ). Pareiškėjo mokesčių bazė nustatyta ir mokėtinas GPM apskaičiuotas pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą, pritaikius išlaidų metodą.

Pareiškėjas, ginčydamas centrinio mokesčių administratoriaus sprendimą, savo reikalavimą grindžia šiais esminiais argumentais:

– pinigines lėšas, kurios buvo panaudotos ginčo išlaidoms padengti, Pareiškėjui 2009 ir 2010 metais padovanojo tėvas ir sūnus, taip pat 2007 ir 2008 metais paskolino L. Z. ir Ž. Z.

– Mokesčių administratorius Pareiškėjo įmonei „P1“ paskolintas pinigines lėšas (47 300 Lt) Pareiškėjo šeimos išlaidoms priskyrė du kartus. Pareiškėjo teigimu, jis šias lėšas įmonei pervedė per banką ir tos pačios lėšos per klaidą buvo apskaitytos kaip paskolintos grynaisiais pinigais.

– Mokesčių administratorius neteisingai nustatė Pareiškėjo šeimos piniginių lėšų likutį ne banke 2003-12-31, taip pat neteisingai apskaičiavo šeimos vartojimo išlaidas.

Komisija pabrėžia, jog Pareiškėjas skunde Komisijai ir Komisijos posėdžio metu nepateikė motyvų dėl mokesčių administratoriaus taikytų mokesčių teisės normų, reglamentuojančių Pareiškėjo mokesčių bazės nustatymą (MAĮ 70 straipsnio 1 dalies ir Taisyklių nuostatos), taip pat dėl Civilinio kodekso nuostatų, reglamentuojančių sutuoktinių

įgyto turto ir gautų pajamų teisinį režimą, vadovaujantis kuriomis Pareiškėjo ir jo sutuoktinės gautos nedeklaruotos ir neapmokestintos pajamos buvo padalintos lygiomis dalimis Pareiškėjui ir jo sutuoktinei, aiškinimo ir taikymo. Ginčas tarp šalių faktiškai vyksta dėl įrodymų vertinimo, t. y. atitinkamų Pareiškėjo nurodomų ir, jo teigimu, pakankamais ir tinkamais įrodymais grindžiamų pajamų šaltinių pripažinimo.

Byloje nustatyta, kad Pareiškėjas kaip vieną iš pagrindinių pajamų šaltinių ginčo laikotarpio išlaidoms pagrįsti nurodė jam tėvo A. A. R. ir sūnaus D. R. dovanotas pinigines lėšas. Pareiškėjas mokesčių administratoriui pateikė dovanojimo sutarčių kopijas, pagal kurias jis iš tėvo 2009 ir 2010 metais gavo 200 000 Lt grynaisiais pinigais (pagal 2009-07-30 dovanojimo sutartį gavo 50 000 Lt, pagal 2009-08-13 sutartį – 50 000 Lt, pagal 2010-01-15 sutartį – 50 000 Lt ir pagal 2010-02-05 sutartį – 50 000 Lt), iš sūnaus 2009 metais gavo 170 000 Lt grynaisiais pinigais (pagal 2009-01-09 sutartį – 50 000 Lt, pagal 2009-01-16 sutartį – 40 000 Lt, pagal 2009-02-06 sutartį – 40 000 Lt ir pagal 2009-02-13 sutartį – 40 000 Lt).

Komisija nurodo, jog dėl įrodymų vertinimo, kai, remiantis įvairiais civiliniais sandoriais, įrodinėjamas (grindžiamas) mokesčių mokėtojo gautų pajamų realumas, LVAT, kuris, vadovaudamasis Administracinių bylų teisenos įstatymo 13 straipsniu, formuoja vienodą administracinių teismų praktiką taikant įstatymus, 2007-03-15 nutartyje adm. byloje Nr. A-17-301/2007, publikuotoje „Administracinė jurisprudencija“, 2007, Nr. 11, yra išaiškinęs, jog įrodinėjimo dalykas šiuo atveju yra aplinkybės, ar pinigų sumos mokesčių mokėtojui realiai buvo ar nebuvo perduotos, t. y. gautos ar negautos pajamos. Šios aplinkybės turėtų būti įrodinėjamos tiesioginiais įrodymais, iš kurių galima daryti vienareikšmę išvadą apie įrodinėjimo dalyką sudarančias aplinkybes (pavyzdžiui: mokėjimo pavedimai, patvirtinantys lėšų judėjimą; asmenų, iš kurių pajamos neva gautos, paaiškinimai apie tai, kad lėšos perduotos ar neperduotos; kitų liudytojų, galinčių patvirtinti ar paneigti lėšų perdavimą, parodymai). Įstatymas nedraudžia įrodinėti ir netiesioginiais įrodymais, t. y. įrodymais, daugiareikšmiai susijusiais su įrodinėjimo dalyką sudarančiomis aplinkybėmis (pavyzdžiui: įrodymai apie tai, kokiomis lėšomis galėjo disponuoti asmuo, iš kurio galėjo būti gautos pajamos; įrodymai apie gautų lėšų panaudojimo aplinkybes ir pan.). Tokio pobūdžio bylose išvada apie tai, kad mokesčių mokėtojas nepagrindė pajamų, neturėtų būti daroma vien netiesioginių įrodymų pagrindu (pavyzdžiui, įrodymai apie tai, kad paskolos davėjas neturėjo teisėtų pajamų). Tokios praktikos LVAT laikėsi ir priimdamas vėlesnes nutartis: 2011-02-04 adm. byloje Nr. A-438-201/2011, 2011-04-01 adm. byloje Nr. A-438-953/2011, 2011-09-15 adm. byloje Nr. A-442-2502/2011, 2015-02-10 adm. byloje Nr. (e)A-110-438/2015, 2015-03-02 adm. byloje Nr. A-690-556/2015 ir kt.

Taigi, kaip pripažįstama LVAT praktikoje, išvados apie mokesčių mokėtojo tam tikrų civilinių sandorių pagrindu gautų pajamų realumą darytinos sistemiškai bei kompleksiskai įvertinus visus tiesioginius bei netiesioginius įrodymus, pagrindžiančius ar paneigiančius objektyvų pajamų gavimo faktą. Vien atskirų formalių įrodymų (pavyzdžiui, paprasta rašytine ar notarine forma sudarytų sutarčių) apie pajamas pateikimas, nesant realaus pajamų gavimo fakto, patvirtinto visapusiška pajamų gavimo faktinių aplinkybių analize, paties pajamų gavimo nepagrindžia. Tokia išvada darytina ir atsižvelgiant į MAĮ 10 straipsnio nuostatas, įtvirtinančias turinio viršenybės prieš formą principą, pagal kurį mokesčių teisiniuose santykiuose viršenybė teikiama šių santykių dalyvių veiklos turiniui, o ne jos formaliai išraiškai (LVAT 2014-02-12 nutartis adm. byloje Nr. A-556-554/2014).

Komisijos vertinimu, mokesčių mokėtojo įpareigojimas pagrįsti atitinkamų pajamų šaltinius reiškia, kad jo nurodomi pajamų šaltiniai turi būti realūs, o pateikti įrodymai apie piniginių lėšų gavimą iš atitinkamų šaltinių atspindėti realiai susiklosčiusias faktines aplinkybes, ypač tais atvejais, kai gautų pajamų šaltinis yra ne paties mokėtojo veikla, o kito asmens gautos pajamos. Todėl turi būti pateikti pakankami ir neginčijami įrodymai, kad

atitinkamo dydžio pajamos realiai yra gautos konkrečiu nurodytu būdu iš nurodyto pajamų šaltinio, t. y. šaltinis turi būti ne tik realus, bet ir turi būti objektyviais duomenimis patvirtintos aplinkybės, kad lėšos realiai perduotos mokėtojai (LVAT 2011-09-09 nutartis adm. byloje Nr. A-556-3513/2011). Todėl mokesčių mokėtojas negali remtis vien tik tvirtinimu, kad pateikė atitinkamus sandorius patvirtinančias sutartis, deklaravo atitinkamas pinigų sumas, ar galimai jomis disponavo, jas naudojo patirdamas atitinkamas išlaidas, jis turi realiai pagrįsti jo nurodomus piniginių lėšų šaltinius.

Komisija, įvertinusi bylos medžiagą pirmuoju nagrinėjamo ginčo aspektu, konstatuoja, jog Pareiškėjas nepateikė pakankamų ir neginčijamų įrodymų, kurie pagrįstų, kad jis realiai grynaisiais pinigais gavo (tėvas A. A. R. ir sūnus D. R. perdavė) dovanojimo sutartyse nurodytas pinigų sumas, iš viso (atitinkamai) 200 000 Lt ir 170 000 Lt. Kaip minėta, įrodinėjimo dalykas šiuo atveju yra aplinkybės, ar minėta pinigų suma Pareiškėjui realiai buvo ar nebuvo perduota, ir būtent Pareiškėjui tenka pareiga pateikti įrodymus, kad atitinkamo dydžio pajamas realiai gavo konkrečiu nurodytu būdu iš nurodyto pajamų šaltinio. Tuo tarpu nagrinėjamoje byloje nėra objektyvių duomenų, patvirtinančių ginčo piniginių lėšų gavimą ir disponavimą jomis. Pažymėtina, jog, kaip yra konstatavęs LVAT savo praktikoje (pavyzdžiui: 2013-04-15 sprendimas adm. byloje Nr. A-602-27/2013, 2015-12-28 nutartis adm. byloje Nr. A-1305-602/2015, 2016-02-08 nutartis adm. byloje Nr. A-145-602/2016), pasirinkdamas pajamas gauti grynaisiais pinigais (dėl ko šių pajamų gavimo faktas nėra fiksuojamas kredito įstaigose esančių sąskaitų išrašuose) ir šių pajamų nedeclaruodamas, pateikiant atitinkamo mokesčio laikotarpio pajamų deklaracijas (pavyzdžiui, kai tokios deklaracijos teikimas nėra privalomas), mokesčių mokėtojas prisiima visą riziką dėl jam tenkančios įrodinėjimo naštos.

Pareiškėjas, tvirtindamas, kad realiai iš tėvo A. A. R. gavo ginčijamas pinigines dovanas, savo poziciją grindžia minėtomis dovanojimo sutartimis, tėvo paaiškinimu, kad jis nuo 1968 m. iki 1988 m. fiziniams ir juridiniams asmenims teikė santechnikos paslaugas, nuo 1988 m. gamino ir pardavinėjo grūdų malūnus, tarkavimo mašinas, metalines tvoras, vėjo jėgaines, todėl turėjo susitaupęs grynaisiais pinigais apie 400 000 Lt, ir spaudos leidinių straipsniais apie A. A. R., kurie, pasak Pareiškėjo, patvirtina faktą, jog tėvas vertėsi atlygintine ūkine veikla, turėjo įgūdžių, žinių, kaip kokybiškai atlikti darbus, todėl galėjo susitaupyti ir Pareiškėjui padovanoti 200 000 Lt.

Komisija, įvertinusi Pareiškėjo tėvo paaiškinimo ir spaudos leidinių straipsnių apie A. A. R. turinį, teigia, jog šie Pareiškėjo pateikti įrodymai nelaikytini pakankamais patvirtinti objektyvų pajamų gavimo faktą. Nors A. A. R. teigimu, jis per 20 metų iš vykdytos santechninės veiklos ir vėliau vykdytos metalo gaminių pardavimo veiklos sutalpė apie 400 000 Lt, tačiau jokių objektyvių įrodymų apie realiai gautas atitinkamo dydžio pajamas nepateikė. Pareiškėjo tėvas santaupų banke nelaikė, todėl nėra galimybės nustatyti konkretaus uždirbtų (gautų) pajamų dydžio. Taip pat A. A. R. mokesčių administratoriui nepateikė laikinųjų pinigų – talonų keitimo į litus deklaracijos, kurią privalėjo pateikti asmenys, keičiantys iki lito įvedimo rubliais ar laikiniais pinigais – talonais 1993-07-20 turėtas santaupas virš 3 100 Lt. Pareiškėjo teigimu, tėvas santaupas grynaisiais pinigais ne banke laikė JAV doleriais, tačiau valiutos keitimo į litus dokumentai mokesčių administratoriui nepateikti. Taip pat Pareiškėjo tėvas mokesčių administratoriui nepateikė vienkartinės gyventojo (šėimos) 2003-12-31 turėto turto deklaracijos (FR0593), o ir pats Pareiškėjas iš tėvo dovanų gautų piniginių lėšų mokesčių administratoriui nedeclaravo.

Taigi įvertinus visetą nustatytų aplinkybių, matyti, jog gautų pajamų realumas – pirmiausia – tėvo iš vykdytos veiklos, o po to – Pareiškėjo iš tėvo gautomis dovanotomis piniginėmis lėšomis, iš esmės grindžiamas tik Pareiškėjo ir su juo artimais giminystės ryšiais susijusio asmens – tėvo, paaiškinimais.

Komisija, pasisakydama dėl Pareiškėjo iš sūnaus dovanų gautų iš viso 170 000 Lt gryniaisiais pinigais, nurodo, jog Šiaulių AVMI atliko Pareiškėjo sūnaus D. R. mokestinį patikrinimą, kurio metu (2014-05-21 patikrinimo aktas Nr. FR0680-387) konstatavo, jog D. R. neturėjo finansinių galimybių 2009 metais padovanoti Pareiškėjui 170 000 Lt. Tokią išvadą mokesčių administratorius padarė, išanalizavęs D. R., o nuo 2008-09-11, D. R. įregistravus santuoką, jo šeimos pajamas ir išlaidas už laikotarpį nuo 2004-01-01 iki 2011-12-31.

Pareiškėjas skunde Komisijai nurodė, jog mokesčių administratorius minėtame patikrinimo akte konstatavo, kad D. R. 2008-09-11 galėjo sukaupti 115 429,81 Lt piniginių lėšų likutį ne banke, todėl, Pareiškėjo nuomone, ši piniginių lėšų suma galėjo būti padovanota Pareiškėjui 2009 metais. Tačiau Komisija nurodo, jog mokesčių administratorius minėta piniginių lėšų sumą pripažino Pareiškėjo sūnaus pajamomis, kurios buvo naudojamos 2009 ir / ar vėlesniais metais jo šeimos patirtoms išlaidoms dengti. Iš D. R. patikrinimo akto matyti, jog mokesčių administratorius nustatė, kad D. R. su sutuoktine 2009 metais gavo 26 413,17 Lt pajamas Lietuvoje bei 1 756,50 svarus sterlingų Jungtinėje Karalystėje ir patyrė 97 793,03 Lt išlaidas Lietuvoje bei 9 660,90 svarus sterlingų Jungtinėje Karalystėje. Taigi matyti, jog D. R. negalėjo padovanoti tėvui 115 429,81 Lt, nes šiomis pinigėmis lėšomis buvo dengiamos jo šeimos patirtos išlaidos 2009 ir / ar vėlesniais metais.

Komisija nesutinka su Pareiškėjo motyvu, kad mokesčių administratorius, apskaičiuodamas Pareiškėjo sūnaus D. R. ir jo šeimos vartojimo išlaidas gyvenimo Didžiojoje Britanijoje laikotarpiu, nepagrįstai rėmėsi Nacionalinio Didžiosios Britanijos statistikos departamento duomenimis.

Iš minėto D. R. atžvilgiu surašyto 2014-05-21 patikrinimo akto Nr. FR0680-387 matyti, jog šio asmens mokestinis patikrinimas inicijuotas po atlikto mokestinio tyrimo, kurio metu nustatyta patirtų išlaidų neatitiktis gautoms pajamoms per laikotarpį nuo 2007-01-01 iki 2011-12-31. Matyti, kad D. R. atveju mokesčių administratorius, vadovaudamasis MAĮ 70 straipsnio ir Taisyklių nuostatomis, taikė išlaidų metodą. Teigtina, jog D. R. ir jo šeimos vartojimo išlaidų vertinimui atlikti buvo naudojami statistiniai ir kiti duomenys iš įvairių informacijos šaltinių, kaip tai yra numatyta Taisyklių 16, 28 ir 29 punktuose. Komisijos vertinimu, D. R. nepateikus įrodymų apie jo patirtas konkrečias vartojimo išlaidas gyvenimo Jungtinėje Karalystėje laikotarpiu, mokesčių administratorius turėjo pagrįstą pagrindą, vadovaudamasis minėtais teisės aktais, D. R. ir jo šeimos išlaidas Jungtinėje Karalystėje apskaičiuoti, naudojant Nacionalinio Didžiosios Britanijos statistikos departamento skelbiamus duomenis apie vidutines namų ūkio išlaidas vienam asmeniui.

Nors Pareiškėjas skunde Komisijai teigė, kad mokesčių administratorius netyrė, kokias faktines išlaidas patyrė Pareiškėjo sūnaus šeima, tačiau Komisija pažymi, jog būtent D. R. mokesčių administratoriui privalėjo pateikti konkrečius dokumentus, pagrindžiančius jo šeimos turėtas faktines išlaidas gyvenimo Jungtinėje Karalystėje laikotarpiu. Pareiškėjo teiginys, kad emigrantų šeimos išlaidos yra mažesnės nei skelbiamos Didžiosios Britanijos vidutinės namų ūkio išlaidos, yra bendro pobūdžio, todėl neturi tiesioginės įtakos, siekiant paneigti šeimos vartojimo išlaidų apskaičiavimą.

Komisija, apibendrindama tai, kas išdėstyta, atsižvelgdama į mokesčių administratoriaus nustatytas aplinkybes, susijusias su Pareiškėjo iš tėvo ir sūnaus gautomis piniginių lėšų dovanomis, daro išvadą, jog vien tik paprasta rašytine forma sudarytų dovanojimo sutarčių, kaip formalių įrodymų, pateikimas mokesčių administratoriui *per se* (savaime, pats vienas) negali būti pripažįstamas tinkamu realaus piniginių lėšų gavimo fakto pagrindu. Pareiškėjas nei mokestinio patikrinimo, nei skundo nagrinėjimo Inspekcijoje metu, nei skunde Komisijai ir Komisijos posėdžio metu nenurodė jokių aplinkybių dėl realaus piniginių lėšų perdavimo, apsiribodamas tik abstrakčiais teiginiais apie šių piniginių lėšų gavimą.

Be to, svarbu paminėti, kad Pareiškėjas Komisijos posėdžio metu teigė, jog tėvo ir sūnaus dovanotos piniginės lėšos buvo naudojamos verslui plėsti, t. y. UAB „P1“ technikai pirkti, apyvartinėms lėšoms ir pan. Tačiau pripažinti, kad 2009 m. sausio ir vasario mėn. iš sūnaus gauta iš viso 170 000 Lt pinigine dovana bei 2009 m. liepos ir rugpjūčio mėn. ir 2010 m. sausio ir vasario mėn. iš tėvo gauta iš viso 200 000 Lt pinigine dovana buvo panaudota Pareiškėjo nurodytam tikslui, nėra pakankamo pagrindo. Byloje nenustatyta, jog Pareiškėjas, nurodytu laikotarpiu gavęs piniginių dovanų, iš karto ar neužilgo po dovanų gavimo, jas būtų įnešęs ar perskolinęs UAB „P1“.

Taip pat iš bylos medžiagos matyti, jog Pareiškėjo sūnus D. R. 2009 metais suteikė UAB „P1“ dvi paskolas po 30 000 Lt. Komisijos nuomone, toks D. R. pasirinktas elgesio variantas yra ekonomiškai naudingesnis, nei piniginių lėšų dovanojimas tėvui, kad pastarasis dovanotas sumas įneštų į įmonę, ir kelia pagrįstų abejonių piniginių lėšų dovanojimo sandorių realumu.

Taigi Komisija, sistemiškai bei kompleksiškai įvertinusi bylos medžiagą, konstatuoja, jog, nesant objektyvių duomenų apie realų 370 000 Lt pinigines sumas gavimą, taip pat įrodymų, kad piniginės lėšos buvo panaudotos tiems tikslams, dėl kurių, pasak Pareiškėjo, jos buvo padovanotos, Pareiškėjo pateiktos piniginių lėšų dovanojimo sutartys, taip pat jo ir artimų giminaičių paaiškinimai dėl savo nepakankamumo ir abstraktumo negali paneigti mokesčių administratoriaus nustatytomis faktinėmis aplinkybėmis pagrįstos pozicijos, jog Pareiškėjo (šeimos) ginčo laikotarpiu patirtos išlaidos negali būti grindžiamos Pareiškėjo 2009 ir 2010 metais iš tėvo ir sūnaus gautomis piniginėmis dovanomis 370 000 Lt sumai. Pažymėtina, jog Pareiškėjas objektyviais duomenimis nepagrindė fakto, kad mokesčių administratorius neatsižvelgė ir neįvertino kokių nors aukščiau nurodytų asmenų pajamų šaltinių.

Komisija, pasisakydama dėl Pareiškėjo argumento, kad mokesčių administratorius nepagrįstai nepripažino Pareiškėjo (jo šeimos) pajamomis 2007–2009 m. laikotarpiu L. Z. ir Ž. Z. Pareiškėjui paskolintų piniginių lėšų, nurodo, jog byloje nėra jokių duomenų apie tai, kad tarp Pareiškėjo ir jo minimų asmenų nurodytu laikotarpiu būtų susiklostę paskoliniai santykiai. Tokių duomenų su skundu Komisijai nepateikė ir Pareiškėjas. Pažymėtina, jog LVAT savo praktikoje, pavyzdžiui, 2010-09-13 nutartyje adm. byloje Nr. A-556-973/2010, yra nurodęs, kad mokesčių mokėtojui nepakanka apsiriboti įrodymais nepagrįstų paaiškinimų, kontraargumentų teikimu, jis turėtų pateikti tokius leistinus įrodymus, kurie suponuotų priešingą išvadą, nei daro mokesčių administratorius.

Iš Patikrinimo akto 6 ir 7 priedų matyti, kad mokesčių administratorius Pareiškėjo pajamomis pripažino fizinių asmenų (taip pat Ž. Z.) 2006–2011 m. Pareiškėjui pervestas piniginių lėšų sumas, o iš Pareiškėjo banko sąskaitos fiziniams asmenims pervestas piniginių lėšų sumas (2008 ir 2010 metais įvardintas kaip sąskaitos papildymas) pripažino Pareiškėjo išlaidomis. Taigi nustačius šias aplinkybes, Pareiškėjui nepateikus objektyvių duomenų, keliančių pagrįstų abejonių dėl neteisingo Pareiškėjo pajamų ir išlaidų apskaičiavimo, darytina išvada, jog MAĮ 67 straipsnio nuostatų taikymo prasme Pareiškėjas neįvykdė pareigos įrodyti, jog mokesčių administratorius neteisingai apskaičiavo Pareiškėjo gautas pajamas ir patirtas išlaidas.

Komisija dėl Pareiškėjo skundo Komisijai argumento, kad mokesčių administratorius nepagrįstai B. B. Pareiškėjui pervestus iš viso 7 470 Lt pripažino Pareiškėjo apmokestinamosiomis pajamomis, nurodo, jog fiziniai asmenys, iš kurių gautas pinigines lėšas mokesčių administratorius pripažino Pareiškėjo gautomis kitomis pajamomis, esančiomis GPM objektu, yra išvardinti Patikrinimo akto 7 priede ir tarp šių fizinių asmenų B. B. nėra minimas. Atsižvelgiant į tai, įvertinus Patikrinimo akte (17–18 psl.) pateiktą GPM

apskaičiavimą, Pareiškėjo teiginys, kad mokesčių administratorius B. B. Pareiškėjui pervestus iš viso 7 470 Lt pripažino Pareiškėjo apmokestinamosiomis pajamomis, yra nepagrįstas.

Pareiškėjas, ginčydamas centrinio mokesčių administratoriaus sprendimą, savo skundą grindė ir tuo, jog mokesčių administratorius sudvigubino Pareiškėjo šeimos išlaidas, t. y. Pareiškėjo įmonei „P1“ paskolintas pinigines lėšas (47 300 Lt) priskyrė du kartus, nes Pareiškėjas šias lėšas įmonei pervedė per banką ir tos pačios lėšos per klaidą buvo apskaitytos kaip paskolintos UAB „P1“ grynaisiais pinigais. Tačiau šis Pareiškėjo argumentas yra nepagrįstas.

Iš bylos medžiagos, taip pat iš Inspekcijos papildomai Komisijai 2016-02-12 pateikto paaiškinimo matyti, jog mokesčių administratorius pagal UAB „P1“ buhalterinės apskaitos dokumentus (kasos pajamų orderius, kasos knygas, kasos operacijų suvestines) nustatė, kad Pareiškėjas UAB „P1“ grynaisiais pinigais suteikė paskolų: 2009 metais – 212 000 Lt, 2010 metais – 90 000 Lt, 2011 metais – 20 000 Lt, kurie buvo įnešti į Bendrovės kasą 2009 metais pagal 8 kasos pajamų orderius, 2010 metais – pagal 4 kasos pajamų orderius, 2011 metais – pagal 1 kasos pajamų orderį. UAB „P1“ iš Pareiškėjo 2009 ir 2010 metais gautas paskolas deklaravo mokesčių administratoriui pateiktoje 2011-12-07 deklaracijoje (forma FR0711) „Juridinių asmenų duomenys apie fiziniams asmenims suteiktas paskolas, jų grąžintas, iš fizinių asmenų gautas ir jiems grąžintas paskolas“, o 2011 metais gautą paskolą – 2012-03-27 pateiktoje deklaracijoje (forma FR0711). Taip pat mokesčių administratorius nustatė, kad iš Pareiškėjo banko sąskaitos į UAB „P1“ banko sąskaitas 2009–2011 metais buvo pervesta iš viso 50 900 Lt, pervedant sumas nuo 250 Lt iki 4 000 Lt ir mokėjimus įvardijant kaip sąskaitos papildymas (pervestų piniginių lėšų suvestinė pateikta su minėtu Inspekcijos 2016-02-12 papildomai Komisijai pateiktu paaiškinimu). Taigi Komisija, įvertinusi šiuos duomenis, daro išvadą, jog nėra pagrindo pripažinti Pareiškėjo į UAB „P1“ banko sąskaitas 2009–2011 m. laikotarpiu pervestas pinigines lėšas, iš viso 50 900 Lt, (pažymėtina, jog Pareiškėjas neteisingai nurodė 2011 m. UAB „P1“ pervestą sumą, t. y. buvo pervesta ne 400 Lt, kaip teigė Pareiškėjas, o 4 000 Lt), įvardintas kaip sąskaitos papildymas, Pareiškėjo įmonei suteiktomis paskolomis.

Pareiškėjas skunde Komisijai nurodė, jog mokesčių administratorius neteisingai nustatė Pareiškėjo šeimos piniginių lėšų likutį ne banke 2003-12-31, teigdamas, kad Pareiškėjo šeima 2003-12-31 turėjo sutaupiusi iki 264 700 Lt, o ne 100 000 Lt, kaip nustatė mokesčių administratorius.

Iš bylos medžiagos matyti, jog mokesčių administratorius, atsižvelgęs į Pareiškėjo pateiktą informaciją iš VSDVF apie Pareiškėjo ir jo sutuoktinės valstybinį socialinį draudimą nuo 1994-01-01 iki 2002-12-31, įvertinęs sutuoktinių draudžiamąsias pajamas, taikytą NPD, nuo gautų pajamų išskaičiuotus mokesčius, šeimos patirtas vartojimo išlaidas, taip pat patirtas išlaidas pagal Pareiškėjo už 2000, 2001 ir 2002 metus pateiktas gyventojų (šeimos) turto ir pajamų deklaracijas (forma FR0001), nustatė, kad Pareiškėjas 2002 m. pabaigoje galėjo sutaupyti 76 957 Lt (Patikrinimo akto 4 priedas), Pareiškėjo sutuoktinė – 31 400 Lt (Patikrinimo akto 5 priedas). Taip pat Šiaulių AVMI, įvertinusi 2003 metais Pareiškėjo gautas pajamas (duomenų apie R. R. gautas pajamas nenustatyta), nuo jų išskaičiuotus mokesčius, Pareiškėjo šeimos patirtas vartojimo ir kitas išlaidas, nustatė, kad Pareiškėjo šeima per 2003 metus galėjo sukaupti 7 218,55 Lt ne banke (Patikrinimo akto 4 psl. paskutinė pastraipa).

Mokesčių administratorius, įvertinęs gyventojų (šeimos) turto ir pajamų deklaracijas (FR0001), nustatė, jog Pareiškėjas yra pateikęs gyventojų (šeimos) turto ir pajamų deklaracijas (FR0001) už 2000, 2001 ir 2002 metus, Pareiškėjo sutuoktinė – už 2000 metus, tačiau piniginių lėšų, turėtų ne banko sąskaitose, nedeklaravo. Taip pat nustatyta, kad

sutuoktiniai neteikė vienkartinės gyventojų (šeimos) 2003-12-31 turėto turto deklaracijos (FR0593).

Taigi mokesčių administratorius, įvertinęs tai, jog pateiktose turto ir pajamų deklaracijose (FR0001) Pareiškėjas ir jo sutuoktinė nedeklaravo piniginių lėšų ne banko sąskaitose, neteikė vienkartinės gyventojų (šeimos) 2003-12-31 turėto turto deklaracijos, tačiau pagal pateiktus VSDFV dokumentų išrašus abu dirbo, nuolat gaudavo pajamų, pripažino, kad sutuoktiniai 2003-12-31 galėjo turėti po 50 000 Lt ne banke.

Komisija nurodo, jog Pareiškėjas, ginčydamas mokesčių administratoriaus nustatytą piniginių lėšų likutį ne banke 2003-12-31, turėjo pateikti duomenis, paneigiančius ar bent leidžiančius suabejoti mokesčių administratoriaus nustatytomis aplinkybėmis. Pareiškėjo skunde Komisijai pateiktas jo ir sutuoktinės 1997–2002 m. draudžiamųjų pajamų apskaičiavimas, kuris sudaro 392 320,35 Lt, ir šių pajamų skirtumo nuo 2003 m. gautų draudžiamųjų pajamų apskaičiavimas, kuris sudaro 131 668,35 Lt, nelaikytinas kaip suponuojantis Inspekcijai priešingą poziciją. Pažymėtina, jog mokesčių administratorius, nustatydamas Pareiškėjo šeimos piniginių lėšų likutį ne banke 2003-12-31, vertino ne tik Pareiškėjo ir jo sutuoktinės 1994–2003 m. laikotarpiu gautas draudžiamąsias pajamas, bet ir nuo jų sumokėtus mokesčius, patirtas vartojimo ir kitas sutuoktinių deklaruotas išlaidas. Nors Pareiškėjas skunde Komisijai nurodė, kad jo šeimos išlaidos 1996–2002 m. laikotarpiu buvo mažesnės, nei nustatė mokesčių administratorius, ir asmeniui neviršijo 500 Lt per mėnesį, tačiau Komisija nurodo, jog mokesčių administratoriaus nustatytos Pareiškėjo šeimos išlaidos minėtu laikotarpiu vienam šeimos nariui ir neviršijo 500 Lt per mėnesį (Patikrinimo akto 4 priedo 8 grafa ir 5 priedo 9 grafa).

Pareiškėjas skunde Komisijai taip pat nurodė, jog mokesčių administratorius neteisingai apskaičiavo šeimos vartojimo išlaidas ginčo laikotarpiu, nes neįvertino aplinkybės, kad Pareiškėjo šeima nepatyrė išlaidų vaisiams, daržovėms ir mėšai, kuriuos augino ir jais aprūpino Pareiškėjo ir jo sutuoktinės tėvai. Pareiškėjo teigimu, jo šeimos išlaidos už 2007–2011 metus kiekvienam šeimos nariui kiekvieną mėnesį padidintos apie 350 Lt, iki 2007-01-01 apskaičiuotos išlaidos kiekvienam šeimos nariui buvo skaičiuotos po 250 Lt, daugiau nei jos buvo faktiškai.

Iš bylos medžiagos matyti, jog apskaičiuojant Pareiškėjo šeimos vartojimo išlaidas, buvo taikytas mišrus metodas, t. y. įmokos už dujas, elektrą, šildymą, karštą bei šaltą vandenį, nuotekų tvarkymą vertintos pagal įmonių pateiktus duomenis apie faktiškai sumokėtas įmokas, o kitos išlaidos pragyvenimui – pagal statistinius duomenis, išminusuojant išlaidas nepilnamečiam vaikui už alkoholį ir tabaką. Transportui tenkančios išlaidos už 2007–2009 metus skaičiuotos, naudojant statistines transporto išlaidas, o už 2010 ir 2011 metus – pagal Pareiškėjo šeimos automobilio nuvažiuotus kilometrus, remiantis asociacijos „Transeksa“ teikiamais duomenimis. Atsižvelgiant į tai, kad Pareiškėjo šeimos gyvenamoji vieta yra Šiaulių miestas, statistinės Pareiškėjo šeimos išlaidos skaičiuotos, atsižvelgiant į aukščiau minėtus faktus, naudojant „Didieji miestai“ duomenis.

Komisija nurodo, jog, kaip jau buvo minėta, Pareiškėjo mokesčių bazė nustatyta ir mokėtinas GPM apskaičiuotas pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą, vadovaujantis MAĮ 70 straipsnio nuostatomis. Mokesčių administratorius, turėdamas informaciją (duomenis) apie Pareiškėjo ir jo šeimos išlaidas, siekdamas atlikti kuo tikslesnius skaičiavimus, vadovaudamasis Taisyklių nuostatomis, taikė išlaidų metodą. Taisyklių 16 punkte įtvirtinta, kad tais atvejais, kai nėra galimybių nustatyti konkrečių išlaidų sumų, vertinimui atlikti gali būti naudojami statistiniai duomenys ar duomenys iš kitų, Taisyklių X dalyje nurodytų, informacijos šaltinių. Mokesčių administratorius turi parinkti tokius informacijos ir duomenų šaltinius, kurių pagrindu atliktas vertinimas leistų kuo tiksliau nustatyti mokestinės prievolės dydį. Kadangi Pareiškėjas mokesčių administratoriui nepateikė

objektyvių įrodymų dėl konkrečių išlaidų sumų, t. y. įrodymais nepagrindė teiginių apie patirtas vartojimo išlaidas, mokesčių administratorius, apskaičiuodamas Pareiškėjo šeimos vartojimo išlaidas, pagrįstai naudojo Lietuvos statistikos departamento informaciją apie vidutines vartojimo išlaidas vienam namų ūkio nariui per mėnesį pagal gyvenamąją vietą. Pažymėtina, jog tokių įrodymų Pareiškėjas nepateikė ir ginčo nagrinėjimo Komisijoje metu, nurodydamas abstrakčius teiginius apie patirtas mažesnes vartojimo išlaidas, nei apskaičiavo mokesčių administratorius. Teismų praktikoje laikoma, kad apsiribojimas vien teiginiais, atsikirtimais, nepagrįstais jokiais įrodymais, negali nulemti sprendimo priėmimo mokesčių mokėtojo naudai. Vien faktas, jog Pareiškėjo ar jo sutuoktinės tėvai turėjo sodybą, neįrodo Pareiškėjo pozicijos, kad jo šeima nepatyrė išlaidų vaisiams, daržovėms ar mėšai. Akcentuotina, jog mokesčių mokėtojas, norėdamas paneigti mokesčių administratoriaus apskaičiuotą konkretų mokestį, turėtų ne tik nurodyti aplinkybes, kurias vertinant galima būtų pagrįstai abejoti mokesčių administratoriaus apskaičiavimų teisingumu, tačiau ir pateikti įrodymus, patvirtinančius nurodytas aplinkybes. Taip pat Komisija atkreipia dėmesį į LVAT išaiškinimą, jog taikant MAĮ 70 straipsnį galimi tam tikri netikslumai, t. y. atliekant mokesčių apskaičiavimą pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą, objektyviai yra įmanomi tam tikri netikslumai, nes mokesčių administratorius yra priverstas vadovautis ne tiksliais, o tikėtiniais ir galimais apskaičiavimais (LVAT 2010-04-29 nutartis adm. byloje Nr. A-442-635/2010). LVAT yra nurodęs, kad MAĮ 70 str. 1 dalies norma skirta ne tam, kad būtų nustatytas tikslus (t. y. objektyviais duomenimis paremtas) mokestinės prievolės dydis, o tam, kad būtų nustatytas mokėtinės prievolės dydis, atitinkantis protingumo bei, kiek objektyviai įmanoma, teisingumo kriterijus. Tai reiškia, kad mokesčių administratoriaus nustatytas mokėtinės prievolės dydis laikytinas pagrįstu tiek, kiek neperžengia šių įvertinimo kriterijų. Todėl tam, kad būtų paneigtas tokiu būdu nustatytas mokestinės prievolės dydis, mokesčių mokėtojas turi pateikti įrodymus, patvirtinančius, jog nurodytų įvertinimo kriterijų buvo nesilaikyta, t. y. įrodyti, kad mokesčio administratoriaus nustatytas mokestinės prievolės dydis neatitinka protingumo bei teisingumo kriterijų (LVAT 2007-06-05 nutartis adm. byloje Nr. A-11-603/2007, 2012-12-12 nutartis adm. byloje Nr. A-438-2491/2011). Komisija daro išvadą, kad Pareiškėjo argumentai dėl statistinių mėšos, daržovių ir vaisių vartojimo išlaidų eliminavimo, nesant objektyvių įrodymų dėl kitokio dydžio patirtų išlaidų, vertintini kaip nepagrįsti.

Komisija, apibendrinama tai, kas išdėstyta, vadovaudamasi MAĮ 67 straipsniu, konstatuoja, jog Pareiškėjas neįrodė, kad mokesčių administratoriaus atliktas mokesčių apskaičiavimas pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą neatitinka protingumo ir teisingumo kriterijų, bei nepagrindė tinkamais ir abejonių nekeliančiais įrodymais skunde Komisijai išdėstytų motyvų, todėl Pareiškėjo skundas atmestinas, Inspekcijos sprendimas tvirtintinas.

Mokestinių ginčų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, atsižvelgdama į išdėstytas aplinkybes ir vadovaudamasi Mokesčių administravimo įstatymo 155 straipsnio 4 dalimi, n u s p r e n d ž i a:

Patvirtinti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2015-11-20 sprendimą Nr. 68-199.

Pagal Mokesčių administravimo įstatymo 159 straipsnio 1, 3 ir 4 dalis mokesčių mokėtojas, nesutinkantis su Mokestinių ginčų komisijos sprendimu, turi teisę šį sprendimą

apskūsti Vilniaus apygardos administraciniam teismui (Žygimantų g. 2, Vilnius). Pagal MAĮ 159 straipsnio 2 dalį apskūsti Mokestinių ginčų komisijos sprendimą taip pat turi teisę centrinis mokesčių administratorius, tačiau tik tuo atveju, kai centrinis mokesčių administratorius ir Mokestinių ginčų komisija, spręsdami mokestinį ginčą (arba mokestinio ginčo metu), skirtingai interpretavo įstatymų ar kito teisės akto nuostatas. Skundas Vilniaus apygardos administraciniam teismui turi būti paduodamas ne vėliau kaip per 20 dienų po Mokestinių ginčų komisijos sprendimo įteikimo dienos.

Komisijos pirmininkė

Edita Veršeliene

Komisijos nariai

Laura Milašiūtė

Rasa Stravinskaitė

Andrius Venius

Lina Vosyliene